

Muusikaleht



JUHAN SIMM

NR. 11 NOVEMBER 1938

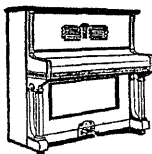
Helikunstnike aadressed:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.
- Avesson, Elsa**, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.
- Böläu, Rita**, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.
- Brauer, Evald**, konservatooriumi õpetaja, flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74, Nõmme.
- Brinkmann, Kurt**, viiulikunstnik, tunnind, Kesk-Kalamaja 7—1.
- Gents, Harry**, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12, tel. 425-74.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Järv, Ida**, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Sakala 39—5.
- Koha, Tekla**, Riigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.
- Kõrb, Aino**, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.
- Liiv, Alviine**, klaveriõpetaja, Öle tn. 6—11.
- Lipand, Ella**, laulja, hääleseadja, Koidu tn. 89—3.

- Meri, Andrei**, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.
- Tamm, Aino**, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.
- Tobias, Silvia**, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.
- Vaks, J.**, professor, konservatooriumi inspektor, Falkpargi 18—7.

Muusikamuseum:

Müüriwahe tn. 12, avatud: pühapäev, teisipäev, neljapäev, kella 12—14.



Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitusel muusikatundjailt.



MUSIKALEHT

1938. XV. AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

| | |
|----------------------------|---------|
| E. L. L. liikm. — aastas | Kr. 2.— |
| Teistele | „ 2.25 |
| Välismaale | „ 4.50 |
| E. L. L. liikm. poolaastas | „ 1.— |
| Teistele | „ 1.15 |
| Välismaale | „ 2.30 |

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

- Juhan Simani neljakordne juubel.
Kelle süü see siis on või kelle oma mitte? — G. Ernesaks.
- Koolilaste lauluvõimetest — R. Päts.
- Juubelijuttu Karl Viitol'iga tema lavategevuse puhul.
- Ooper ja kontserdid.
- Mitmesugust, illustratsioone.

muusikaleht

Juhan Simmi neljakordne juubel

Tänavu möödub sellest 30 aastat, kui maestro Juhan Simm astus muusikajuhtina „Vanemuise“ teatri teenistusse, samuti 30 aastat sellest, millal ta juhatas esimest laulupidu, 35 aastat tema esimeste helindite loomisest ja samapalju tema koorijuhatamise tegevuse algusest.

Juhan Simm on mehi, kes oma elu tervenisti on pühendanud eesti muusikale, olles tegev selle kõigil aladel.

Juba alaealisena, reaalkooli õpilasena ta organiseerib koolis keelpillide kvarteti, millega esineb mitmel pool pidustustel. 1903. a. esinedes kvartetiga Lydia Koidula 60 a. sünnipäeva pühitsemisel satub ta konflikti koolijuhatajaga ning vaevu pääseb väljaheitmisest. Samast ajast on pärit ka tema esimesed heliloomingulised katsed, kuigi juba 1902. a. teda näeme sulge haaramas muusikaliste mõtete ülesmärkimiseks.

1914. a. kutsutakse ta Tartu Evang. Noorte Meeste Seltsi meeskoori juhiks, seega 19-a. noormehena. Samale kohale jäi ta kuni 1907. a., saades oma töö eest ka tasu.

1905. a. lõpetab ta reaalkooli ja astub Tartu Ülikooli matemaatika teaduskonda. Nii vabanedes kooli survest saab ta ka enam tähelepanu juhtida oma lemmikharrastusele, muusikale. Nüüd organiseerib ta omanimelise meeskoori ja ka keelpillide kvarteti. Eriti innukas on neil aastail tema heliloominguline tegevus; siis ta on loonud paarikümne koori-



JUHAN SIMM

laulu ümber, teiste seas ka väga populaarseks saanud „Oma saare“.

1906. a. näeme teda juba ulatuslikumate ülesannete juures: ta juhatab „Taara“ seltsis operetti „Kolm reisuselli“ (Lumpaci vagabundus). Suvel liigub ta ringi Võrtsjärve ümbruses rahvaviiside korjajana. Ning sügise saabudes palgatakse ta uuesti tööd jätkavasse „Vanemuise“ seltsi õelligiks, näitlejaks ja muusikajuhi abiks. Tema esimesed sammud laval leiavad hääkskitmist ning noor-



JUHAN SIMM üldlaulupeol juhatamas

meest ergutatakse näitlejakarjäärile suunduma.

Kuid tulihingeline nooruk ei piirdu üksnes muusikaharrastustega. Ta jätkab õppimist ülikoolis, sooritades eksameid ning peab „Vanemuise“ seltsi juures toimuvail populaarteaduslikel kursusil loenguid — füüsikast. Samal ajal ilmub tema sulest „Postimehes“ rida artikleid: „Päikese soojuse allikatest“, „Mägede sünnimisest“, „Mefe aastasada“, „Imed keemia alal“ jne. Sama aasta, s. o. 1907, suvel käib ta taas rahvaviise kogumas, seekord Saaremaal ja Kolga-Jaanis.

Sügisel algab jällegi teatritegevus ja kontserdid. Hooaja vältel tuleb tal esineda juhatajana ligemale 20 korda, küll operetis, küll laulukooriga, küll orkestriga. Nende hulgas väärivad märkimist novembris korraldatud R. Tobiase helitööde kontsert, milles kaasjuhatajaks autori kõrval on J. Simm.

Kuid nüüd on Simmi muusikaline kuulsus ka Tartust kaugemale ulatunud. El-

va Tuletõrje meeskoor kutsus ta enda juhatajaks ning ta hakkab kaks korda nädalas Elvas käima, selle eest tasu saades 120 rubla aastas.

1908. ja 1909. a. jätkuvad endises tegevuses: talvel teater, kontserdid, koorid, suvel rahvaviiside korjamine.

1909. a. aprillis märgib saatust J. Simmi esmakordselt laulupeo juhatajaks. See toimub Põltsamaal kohalike seltside ühisüritusena, millest osa võtab kümnekond koori. Kavas on Tartu muusikapäeva laulud. Sama aasta detsembris käib ta Riia Eesti Haridusseltsi kontserdi juhatamas ja näidendit „Omal jalgel“ korraldamas.

1910. a. tuleb tal juba suuremat laulupidu juhataada, seekord Pärnus. Huvitav on märkida, et selle laulupeo kava koosneb ainult eesti autorite töist. Samal aastal tuleb tal veel teistki laulupidu juhataada, nimelt augustis Märjamaal.

Järgmisel, 1911. aastal näeme J. Simmi pidevalt tööl muusika alal: häätegevad



JUHAN SIMM üldlauupeol juhatamas

kontserdid, „Kalevipoja“ 50-a. juubelikontsert, esinemismatkad Valka, Pärnu, Riiga ja teine laulupidu Pärnus, kus ühtlasi samal ajal ette kantakse Cherubini „Requiem“. Ühtlasi asub ta sama aasta lõpul organiseerima üliõpilasmeeskoori, avaldades ajalehtedes vastavaid üleskutsesid. Üliõpilasmeeskoor esineb esmakordselt 1912. a. märtsis toimuval muuseumi peol. Selle kontserdi järele siirdub J. Simm Berliini Stern'i konservatooriumi, jäädes sinna kuni jõuludeni. Ka järgmise aasta viibib ta Berliinis, siiski sügiseks tagasi tulles kodumaale, siin üliõpilaskooriga esinedes ja „Postimehes“ muusikaarvustusi kirjutades.

Järgmisel, 1914. a. näeme teda taas Berliinis õpinguid jätkamas. Aprillis tuleb ta ajutiseks tagasi kodumaale, et üliõpilaskooriga Tallinnas edukat kontserti anda.

Sama aasta mais toimus harukordne laulupidu — nimelt Suhumi eestlaste poolt korraldatuna. J. Simm kutsuti üldjuhiks

ning ta sooritas sääl tubli töö, nii et päris algelised koorid laulupeol kõigiti laitmatult suutsid esineda.

Suveks tuleb J. Simm tagasi Tartu ning asub siin „Vanemuise“ aiakontserte juhatama J. Aaviku asemel, kes puhkusele viibib. Suvel veel rahvaviise korjates, saabub J. Simmile sügisel töörikas hooaeg: ta juhatab üle 20 korra küll kontserte, küll muusikalavastusi.

1915. a. algab „Kosjasõidu“ tähe all. Veebruaris esietendusele tulles kordub selle ettekanne järgnevatel aastail pikemate või lühemate vaheaegade järele küll Tartus, küll mujal.

Kuid veel teinegi algupärane muusikalavateos tuleb samal aastal J. Simmilt, nimelt „Koopariüitel“, mis samuti menuka vastuvõtu leiab.

Järgnevad aastad mööduvad J. Simmil täiskoorusega: muusikaetendused „Vanemuises“, sümfooniakontserdid, aiakontserdid, kooride kontserdid, laulupeod jne. Kõigi nende esinemiste mainimine võtaks



J. SIMM 1909. aastal

ruumi terveid lehekülgi, olgu neist märgitud tähtsamaina: eesti rahvaviiside pidu 1916. a., muuseumi pidu 1917. a., Beethoven'i sümfooniaste tsükl 1920. a., Alutaguse laulupidu 1922. a., VIII üldlaulupidu Tallinnas 1923. a., Narva laulupidu 1924. a., samal aastal Pärnu laulupidu, Valgamaa laulupidu 1925. a., Tartumaa laulupäev 1926. a., edasi X üldlaulupidu 1933. a., XI üldlaulupidu 1938. a., lisaks sellele terve rida laulupäevi, maakondlikke laulupidusid; talvehooajal „Vanemuise“ etendused, koorid, — helilooming.

Näib, et J. Simmi elu juba varajasest noorusest alates on olnud ainult muusika, muusika ja muusika. Kui palju kontserte ja teatrietendusi on toimunud tema taktikepi all, seda oleks isegi ligikaudselt raske määritleda. Kindlasti aga see arv ulatub üle paari tuhande.

Ka puudub seni täpne ülevaade J. Sim-

mi heliloomingust. Viimasel ajal toimunud ülesmärkimiste alusel üksi tema koorilaulude arv ulatub 150—200, pääleselle umbes 50 suuremat helindit, lavamuusikat, operetti, sümfoonilisi palasid j.m.

Mööduda ei saada ka J. Simmi muusikapedagoogilisest tegevusest. Ta on olnud muusikaõpetajaks Tartu Kõrgemas Muusikakoolis, Valga muusikakoolis, Treffneri gümnaasiumis ja mujal.

Samuti tuleb hinnata tema teeneid organisatorina. Vaevalt on toimunud Tartus edukamaid muusikalisi organiseerumisi, kus J. Simm poleks olnud tõhusalt kaastegev.

Ülemaalise lugupidamise ja armastuse on J. Simm leidnud laulupidude juhina. Tundub, et meil suuremad laulupidustused ilma Simmi kaasabitä ei tahakski nagu laitmatult toime tulla.

See on olnud viljakas töö ning selle tulemused avalduvad kauaks meie muusikaarengus. Kuid ühtlasi on see olnud väsitav, tervist hävitav töö. Üksnes erakordne energia ja vastupidavus on võimaldanud J. Simmil seda tööd edukalt läbi viia ning võimaldab temal praegugi veel seda täie energiaga ja tööviljakusega jätkata.

Pole vist tänamatumat ülesannet kui olla väikese riigi ja rahva kultuuriarengu juhtijaid. Siin muutub paratamatuks nähe, et hädapärase elatumise teenimiseks igal mehel tuleb töötada vähemalt kolme eest. Ja kui siis kord jõutakse elu teise poole, kui on ohverdatud tervis, isiklik häälolu, siis — mis on ootamas? Võib olla, väike pensionike, mõned auaadressid, mõned käepigistused, — muud ei midagi.

Ja kui meiegi siinkohal J. Simmi meele tuletame tema neljakordsel tööjuubelil, siis peame kahjuks püрдuma vaid sooje-ta tänu ja austuse avaldamisega, kuigi see on üteldud kõige siiramalt.

Kuid olgu meele tuletatud austusega ja tänuga ka J. Simmi elukaaslast tema teeneterohkes tegevuses, olgu üteldud kõige soojem tänu ja lugupidamine ka

G. Ernesaks

Kelle süü see siis on või kelle oma mitte?

„Uus Eestis“ nr. 306 ilmus mõttevahetuse korras V. Kelle(?) artikkel „Kas laulupubliku kriis või seisak heliloomingus?“ Autor jõudis selles lõpptulemusele — meil on heliloojate ja helindite kriis. Ta kurjustab, et seltskond ei laula, ja veeretab kogu süü ainuüksi heliloojale. Ilmselt ei suuda autor tungida asja sügavama tuumani. Ta puudutab küll rida lahendust vajavaid küsimusi, ent süüdlaste otsingul karmimad ütlused satuvad ikka heliloojate pihta. Artikkel näitab aga veenval kujul, millised arusaamised valitsevad mõnel pool meie muusika kohta.

Kuna kriisiküsimus on üles tõstetud päämiselt meie koori- ja seltskonnalaulu alal — olukorra, esitamise ja loomingu kohta, siis saan teisi, meie muusika seisukohast veelgi tähtsamaid alasid puudutada vaid möödamärges ning asun eelmainitute juure.

Laulupidu — ebaõnnestus see? Ei! Oli süül ebaõnnestunud momente? Jaa — ning puudused on kõrvaldatavad. Kava oli paremini koostatud ja ette kantud kui eelmistel laulupidudel. Kava oleks võimalik koostada veelgi paremini... Samuti võiks seda sobivamas kohas märksa mõjuvamalt esitada. Palju on tööd tehtud. Teadlikum osa tööst nii koorijuhtide, koorilauljate ja publiku arendamisel on veel ees. Mis puutub ettekannete ebaõnnestamisse (väga tuulise ja

külma ilmaga), siis võiks vahest ainult ühest koorilaulust juttu olla. Siin peaks kava koostamisel veelgi piinlikuma hoolega arvestama hiigelkoori tehnilisi võimeid. Ei tohiks üle hinnata — allahindamisest rääkimata.

Takistavalt, otse halvavalt mõjus kiiduvalduste keeld(?), kui osa meie kavast raadio kaudu välismaale kavatseti edasi anda. Saatemoment oli halvasti valitud (ülejäo käiv pala, võõraste autorite laulud). Oli tõesti ebamugav, tuuline ja külm olemine. Küll aga rõkkas kolmas päev, eriti lõpp (vaikne, tuuleta). Väga hääks pean L. L. võtet — endistel laulupidudel erilise menu osaliseks saanud laulude esitamist improviseeritud kavana.

Selge on aga nüüd ka see, et laulupidude hää muusikaline tulemus oleneb piiratud platsist, hääst poodiumist, lauljate ja publiku kaugusest, siis laulust, kuid enne kõike ilmastiku oludest: tuulest, külmast ja vähemtähtsamast — vihmast. Kuhu kaob see mühina müür, mida kuulsime staadionil peetud laulupeol. Ent terve keha on süüalt terve (siiski!) vaimu välja tõstnud. Laulupeo paiga küsimus on ka meie hästiõnnestuvate laulupidude küsimus.

Äärmiselt arusaamatuna tundub V. Kelle nõue, et rahvahulgad kõiki laulupeo kavas olevaid laule peaksid laulda suutma. Seda suudavad küll koorid, mitte rahvahulgad. Kas peame nõudma kunstinaütustelt taset, et võiksimme sama hästi maalida, modelleerida; häid romaane lugedes — ise sama häid raamatuid kirjutada; häid soliste kuulates — sama hästi laulda ja mängida. Mõnikord käime ju kontserdil, eks? Kas tunnete hääd koorikontserti nautides, et peaksite ise tingimata kaasa laulma.

Kui palju on meil aga sääraseid toredaid laulupidude laule, mida rahvahulgad puht-

pr. Simmile, kes oma abikaasa pingelises elus kindla ja mõistja toena ta kõrval on seisnud, ta mugava kodu eest hoolitse nud, tüdrit ja poegi hoolsana ja juhtijana kasvatanud ning veel edasigi samase väsimusega hoolitseb nii oma abikaasa eest kui ka laste eest, et need iseseisvalna ja võitluseks kühsetena võiksid ellu astuda!

E. L.



J. SIMM rahvaviise korjamas (paremal)

tehnistel põhjustel laulda ei suuda! Need laulud on aga koguni meie laulupidude naelad: „Tuljak“, „Koit“, „Veel kaitse, kange Kalev“, „Priiuse hommikul“, „Põhjavaim“, „Eks teie tea“, „Laul rõõmule“, „Helise, ilma“, „Hommik“, „Lilleside“, „Saaremaa“, „Süül kord kasvab“, „Palumine“, „Küll oli ilus“, „Kits ja hunt“, „Laulik“ jne. jne. Need laulud on tõesti läbilõõnud, kuid ometi ei saa meie neid rahvahulkadesse ühehäälselt viia. Rahvahulk pole valitud lauljaist koostatud neljahäälne kokkulaulnud koor.

Minu arvates laulupidu peab jääma kohaks, kus esitatakse meie väärtuslikku koorilaulu (masskoori tehniliste võimiste piires). Kava rikastamiseks korraldatagu võistlusi ikka edasi, ja seda ka kogu laulupeo aparatuuri — segakooride, meeskooride, naiskooride, puhkpilliorkestrite ühiseks ettekaneks. Mõeldav on samuti koolinoorte juure rakendamine, kui meie koolilaul parandamist leiab.

Pole ka selle vastu midagi, et laulupeo kava lõpus leitaks laule ettekaneks kogu publiku osavõtul. Sedagi on võimalik korraldada märksa paremini — juba olemas oleva laulumaterjaliga. Peab see laul just nõelasilmast tulema? Ja kui ta tuleb, siis ei suudeta teda nii ruttu selgeks õppida.

Ka helitööde võistlused võivad mõnikord ebaõnnestuda. Kuid muusika alal on meil õnnestanud võistlused ülekaalus.

Ebaõnnestamine ei seisa mitte üksi selles, et heliloojagi võib vääratada. Vahel ei meeldi töö väljavali jaoks (nagu muudelgi aladel). Mõeldavad on ka säärasead tööd, mis ühelegi žüriile pole vastuvõetavad. On aga nähtud ka žüriisid, kes ühelegi heliloojale polnud vastuvõetavad, kuna süül võistluse puhul ei leidunud ainustki(!) kohtunikku kui vastava ala asjatundjat.

On aga veel põhjusi. Antagu andeks minu vähiklus luule alal, aga hümnitaoliste peolaulude tekstivõistlus ei annud mitte paremaid tagajärgi, kui samaks otstarbeks korraldatud viiside võistlus. Satume kitsikusse, kui otsime meie luulekogudest hästi lauldavaid tekste massilauluks ja seltskondlikuks lauluks. Ega meie luuletase sellepärast madal ei ole. Vastupidi! Väga palju on koori- ja soololauludeks häid tekste, millised inspireerivad, kutsuvad tööle.

Vahel juhtuvad võistlused ebasobivale ajale (septembri ja juuni vahemikul), mil meie heliloojad on tegevuses oma otsese kutsutööga. Vahel — ja tihti — pole võistluse tingimused küllalt soliidid. Korraldatagu edaspidi ka tekstide võistlusi (hümn). Laulud tulevad häädele tekstidele tihti võistlustetagi järele.

Täielikult olen V. Kelle arvamusega päri, et on ikka tõesti piinlik lugu, kui seltskonnas soovitakse laulu teha. Ei leidu pala, mida võiksid kõik koos laulda. Pole siin ainsam põhjus, et neid laule vähe oleks või et nad üldse puuduksid. Momendil heitsin pilgu meie arvukaisse koolikogude annetes. Juba nendest võiksimme leida 50—60 lauldavat eesti pala, millest oleks maha arvatud mõned väga vanad („Kungla rahvas“, „Minge üles“ jm.). Kaasa pole arvatud loomulikult

need ülalnimetatud läbilõõnud laulupeoplaad, mida ei saa seltskonnas laulda. Seltskond pole laulukoor.

Suurimaks puuduseks osutub see, et kogu materjal on laiail paisatud. Sobivad laulud peaksid ühise koguna kättesaadavad olema hulkadele. Kõikidele lauludele peaks lisana klaveritehniliselt lihtne saade, teine hääl (ad. lib.). Sääraseid kogusid leidub teistes maades. Töö on aga suur, meie oludes mitte tasuv. See nõuab mitme mehe energiat ja aju ning tuleks tellida asjatundjailt. Kui kunagi varemalt mõningaid neid mõtteid puudutasin kohas, kus seda minu arvates tegema peab, siis lõppes jutt ootamatult ruttu.

Kuid kui ka eelnimetatud töö oleks tehtud, kõik laulud kogudena ja annetena kirjastatud — rahvas ikkagi ei laulaks. Puuduks propaganda ja organiseerimine.

Meil on küll kool, raadio, helifilm, grammofoon, organisatsioonid — kuid sellel alal kasutamata.

Alles hiljuti säeti koolidesse igasse klassi 1 laulutund. Koorilaulutund oleneb aga veelgi direktorite muusikasse suhtumisest ja lauluõpetajate julgusest seda nõuda. Praktiliste kogemuste najal võin kindlasti ütelda, et ühe nädalatunniga on võimalik laulu- ja muusika vastu huvi äratada, aga mitte rahuldavat laululist ettevalmistust ja kindlat lauluvara saada. Seda nõuet ei suuda täita isegi täiskasvanute koorid (valitud lauljatega) ühekordse harjutusega (à 2 t.), rääkimata kujunevaist noortest. Inimene on juba kord niisugune, et nädalase vahega õppimine ei anna ühelgi alal soovitud tulemusi (keeleõppim. jne.) Mõnda „sexappealiga“ laulu siiski lauldakse. Kuid nende õppimiseks on propaganda süsteem väga tüüeline ja viimistletud. Neid laule võib kuulata küll kinodes, küll filmides, küll vaheaegadel, küll kümneid kordi kodus grammofoonidel mängides ja küll veeretab noid lugusid meie suurim õpetaja — ringhääling, küll plaatidelt, orkestreilt, küll saatekavas ja vaheajal. Laulude sõnad on müügil ajalehe kioskites (isegi laulupeo numbrina). Nii saab!

Mis teha? Meie raadio peaks korraldama paar korda nädalas videviku ajal rahvalike

laulude tunde (eeldades seda, et kava eesti muusika muudes osades on korralikult täidetud). Kuid seda ei tohi teha mitte juhuslikult. Tuleks rakendada asjatundjaid, meeldivaid soliste, deklamaatoreid, raadiokoori. Samuti tuleks kasutada orkestri või instrumentide saateid, plaate.

Ei süüdistata ringhäälingu praegust kava kooriettekanne ega rahvaliku laulu suhtes, sest tegeliku töö juures puuduvad seni eriteadlased. Puudub isegi hääl raadiokoor (kombinatsioonidega mees-, nais- ja segakooriks). Puuduvad nood plaadid, mida ei saa äridest osta ja sellepärast ka mujalt mitte levitada. Võimalik on rahva laulma panemisel jagada ülesandeid kultuurfilmilegi.

Kõik peaks olema koos: trükitud noot, lauluvõimeline kool, õpetusvõimeline raadio, kindla keskkoha kaudu tööle organiseeritud ja juure palnutud ajakirjandus, noorte ja täiskasvanute kultuurorganisatsioonid, Kaitseleit, sõjavägi, naisorganisatsioonid, Propagandatalitus jne. jne. Keskkohana võiks tegutseda Lauljate Liidu juure asutatav hiiglaslik Rahvamuusika Sektsioon.

Enne tegutsema asumist tuleks läbi viia kavade põhjalik kaalumine, koostöö võimaluste selgitamine. Kogu seda tööd ei tohiks teha mitte juhusliku koosseisuga — ega L. L. praeguste ainelistel võimalustel püres.

Ei vaidle vastu, et sääraseid laule juure peaks hankima. Selle eest hoolitsegu Rahvamuusika Sektsioon. Nõue jäägu aga püsima, et laulud ka rahvale laulmiseks ei tohi olla labased, võõrapärased, vaid tekstilt sobivad väärtuslikud palad. Kui nende laulude järele nõue püsib, küll siis neid ka heliloojailt juure saab. Kantagu hoolt samuti vastavate tekstide eest.

Nii et rahva laulma panemise küsimus pole mitte ainuüksi heliloojate ega heliloomingu küsimus, vaid palju laialdasem.

Lõpuks omab see ala meie muusikas koguni rakendus kunsti iseloomu. Üpris kurvaks jääks meie vaimufassaad ja sisu, kui meil poleks muusika alal pakkuda muud kui laulukesi. Ei saa nõuda heliloojailt, et nad ainult muusika ühe alaga tegelevad.

Heliloojad kirjutagu edasi, mida nad soo-

vivad. Lauljate Liidule leitagu võimalus rohkemaks kirjastamiseks. Puudust ei tohiks olla uutest väärtuslikest sega-, mees-, nais-, lastekoori lauludest igas raskuses. Meie vajame repertuaari kontsert-, rahva- ja koorilooridele. Koorilaulu — meie rahva poolt armastatum ala — eest pole küllalt hoolitsetud. Tihti ei ulatu hääd teosed nõudjani. Asjale lähemal olles aga tean, et praegused L. Liidu kirjastamise summad on äärmiselt piiratud. Senised katsed L. Liidu eelarvet viia riigi eelarvesse ebaõnnestasid. Nii kaua, kui meie aastas ei suuda kirjastada üle 3—5—7 pala igale kooriliigile, ei tohiks ka heliloojalt nõuda, et nad veelgi rohkem oma piskut aega kulutaksid koorilaulude komponeerimisele — mappi. Ei või ometi nõuda, et heliloojad ise oma töid kirjastaksid. Paljud on seda kangelaslikult teinud ja pärast „külmetanud“. Võiksime heliloojaile tänulikud olla sellegi eest, mida nad pärast igapäevast pingutatavat leivateenistust komponeerivad. Meil on juba kutselisi näitlejaid, kirjanikke, kujureid, arhitekte ja teisi loojaid — aga meil pole veel ühtki kutselist heliloojat. Pole pinda kandmiseks. Mägi ei suuda Muhamedile midagi anda. Usun aga seda, et sobivate korralduste järele võiks palju paraneda. Ootame kirjastusolude korraldamist ja autorikaitse küsimuste kujunemist. Meil on küstreid, koorijuhte, pedagooge (tihti olude tõttu kõik ühes isikus), pildumas oma parimat tuule, 3—4-tunnilistele pedagoogika koosolekuile jne. Ega sellepärast nurinaid pole olnud, mungumistest rääkimata (välja arvatud mõni kahtlane solist). Küll on aga aeg-ajalt kavu koostatud, ent need on ainult kavadeks jäänud. Kui pole võimalik heliloojate erialalist tööd teha, ega seepärast mõnigi koolmeister oma vaba aega (suve, jõule ja kevad- või kliistri-pühi) kasutamata ei jäta heliloominguks. Kahtlemata oleks meie toodang mitmekordselt rikkalikum, kui meie oma kirjastuse ja heliloomingu olude arendamise kaudu suudaksime parandada nii sümfoonilise toodangu, ooperi, oratooriumi, kammer-, instrumentaalmuusika kui ka soololaulude, koorilaulu ja kodumuusika alal.

Meil aga on ka autoriõiguste kaitseküsimus ning ettekandetasude kasseerimine veelgi seotud raskustega. Madalate normide ja kõrvalepõiklemiste tõttu ettekandjate poolt võib ka hää aasta jooksul läbilõõnud laulude (soolole, koorile) eest koguneda ainult väikesi sumpne, mille eest saab küll osta mõned vajalised luulekogud, et otsida tekste uuteks helindeiks, kuid millest ei piisa lühemakski puhkuse nõutamiseks. Tõenäoliselt võiks E. Lauljate Liidul pärast siseellu puutuvaid ümberkorraldusi (mõtted on praegu liikvel) kujuneda reaalseks iga väärtusliku koorilaulu trükkimine. Sama peaks sündima kas või vähemategi instrumentaalpalade ja soololaulude alal. Pärast neid korraldusi võiksid heliloojad oma otsest tööd vähendada, rohkem kirjutada, ennast täiendada mõne välisreisuga, kirjanduse muretsemise kaudu jne.

Mis puutub veel Lauljate Liidu seesmisse ümberkorraldusse, õigemini täiendamisesse, siis tuleks ka siia eriteadlasi tööle rakendada, et nad vastutavad oleksid ühel ja teisel muusikaalal.

Oma kirjastuse propageerimiseks, võistluste tulemuste paremaks selgitamiseks, laulupidude kava koostamiseks, koorijuhtide väljaõppeks tuleks luua E. L. L. koor, orkester (ruumid, kulud?).

Varem nimetatud Rahvamuusika Sektsiooni ülesandeks peaks jääma pääle rahvalike laulude trükkimise, levitamise, propaganda veel tehniliselt lihistamate instrumentaalpalade ja soololaulude kirjastamine (s. o. kauni kodu kaunistaja kaunistamiseks kaasa aitamine).

V. Kelle soov jäägu aga sedapuhku sooviks „ülalt alla tuleku“ asjus. Vist jäävad heliloojad endiselt „kõrgusi“ taga ajama. Arvata võib, et „sääb ülal viibijaiks“ arvatakse neid, kes kirjutavad suuremaid vorme: sümfooniat, oopereid, oratooriume jne. Ärgu kutsutagu neid nendelt aladelt, millised on veelgi halvemas olukorras kui koorilaul. Ka meie sümfoonilisel elul puudub hoolitsev isa. Ma ei süüdistata „Estoniat“. Tolle orkestri töökoormatus on küllaltki pingutatav. Mõned juhuslikud „Estonia“-Ringhää-

lingu poolt kahasse antud kontserdid ei lahenda meie kurvemat küsimust. Puuduvad pikemaajalised kavad, hääd, tänapäeva kohasest organiseerimisest rääkimata. Kahju et suviselgi, väga energilisel algatusel puudus sügavam sisu. Kõlavast nimest ükski ei jätku, et suvist ajaviiteorkestrit korrapäält esinduslikuks filharmoonia-orkestriks muuta. Hellitagem siiski lootust, et meile alatine, esinduslik sümfooniaorkester ikkagi asutatakse, sest meil pole enam õhku sümfooniiliseks hingamiseks. Kunstinäituste eeskujul tahaks ka muusikas nautida aasta saavutusi.

Edasi puudub meil hellikunsti hoone, kus asuksid muusikaelu juhtivad organisatsioonid

— ka Lauljate Liit oma segakooride, meeskooride, naiskooride, koolikooride, puhkpilliorkestrite, koorijuhtide, kodumuusika jne. sektiioonidega. Sääl võiks samuti asuda meie muusikapubliku kriisi lahendav rahvalik muusikakool, koorilauljate kool jne. Siiski peab ka muusika alal rahvahulki kasvatama.

Nüüd aga tuleks häätahtlikult, asjalikult ja asjatundlikult küsimusi kaaluda ning lahendamisele asuda. Ka heliloojad ei saa muud ütelda kui V. Kelle sõnu korrata: „Niimoodi see enam kesta ei tohi!“

Sõna peaks olema nüüd V. Kellel — võima ei tea kellel?

R. Päts

Koolilaste lauluvõimetest

Kokkuvõtteid V. Siukonen'i uurimustest *)

Sellest on küll juba kolm aastat tagasi, kui tuntud soome muusikapedagoog Vilho Siukonen avaldas trükkis Helsingi ülikoolis samal ajal kaitstud doktori väitekirja koolilaste lauluvõimeist, aga selles sisalduv materjal on niivõrd aktuaalse tähtsusega, et see tohiks laiemat huvi pakkuda meiegi lauluõpetajaskonnale, sedaanam, et raamatu autor oma töö kõigekülgeks kordaminekuks ja võrdluste läbiviimiseks on toimetanud uurimusi eestigi õpilaste lauluvõimete suhtes. Nimetatud uurimus oma huvitavate, sageli vägagi tabavate, teravpilguliste tähelepanekute ja põhjendatud väidetelega toob kõnesoleva probleemi lahendamiseks tõesti palju selgust ning seda mitte teoretiseerivalt, vaid toetudes põhjalikult läbitöötatud faktilisele materjalile.

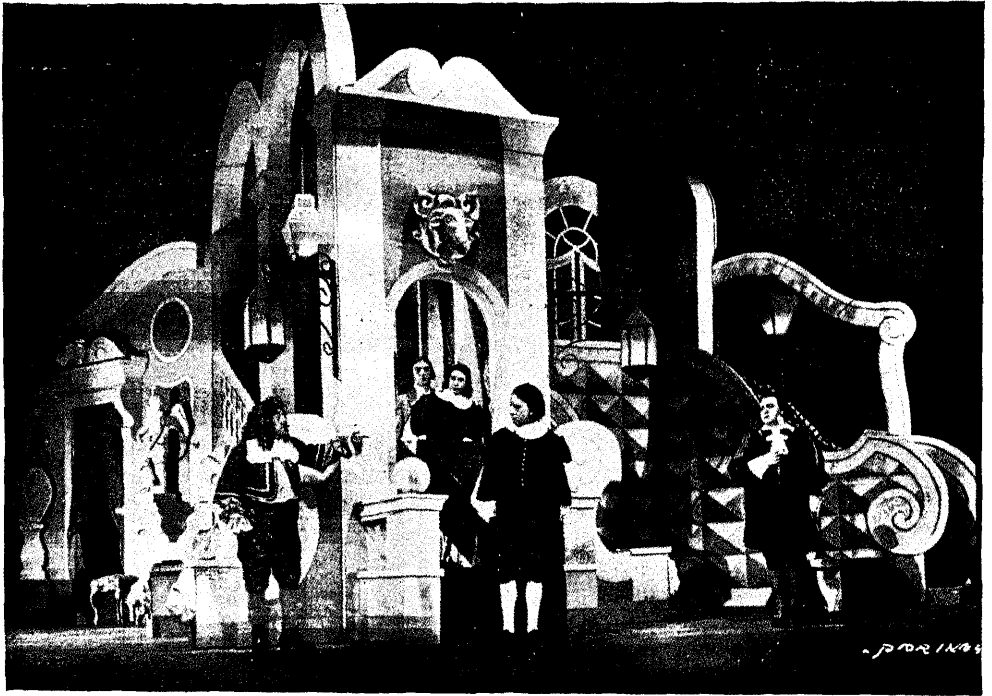
Et mainitud põhjusil dr. V. Siukonen'i teos evib mitmetigi elulist väärtust, siis alljärgnevalt refereerigem selle olulisemaid osi.

Kõigepeält raamatu sissejuhatav osa, kasutades rohkearvuliselt üldtuntud autoriteetide põhjalikele uurimustele toetuvaid seisukohti ja isiklikkegi tähelepanekuid, annab tõhusa ülevaate muusika helilisest aimest ja selle tajumisfunktsioonidest ning järgnevalt maalib kujuka pildi lapse muusikalisest arenemisest.

Tähelepanuväärsena tsiteerib V. Siukonen Ameerika tuntud muusikapedagoogi Th. Wh. Surette arvamuse laste muusikaalsuse kohta, mis toetudes 40 a. tähelepanekuile kinnitab veendumult, et pole olemas muusikalise kuulmise puudumist päle juhtude, kus see sõltub mõningaist füüsilistest defektidest ja tõendab, et igat last võib õpetada laulma, kui alatakse kiüllalt aegsasti ning kui õpetaja on selleks kannatlik ja suuteline.

Mõningat huvi pakuvad ka tsiteeritud Binet' kokkuvõtteist, mis näitavad, et koolilaste seas on 90% muusikalisi ja 10% ebamuusikalisi, või jälle Schüssler'i järgi, kes 1000 õpilase seas on leidnud 50% häid, 40% keskpäraseid ja 10% halbu lauljaid. Täienduseks lisagem siia andmeid, mis on selgunud allakirjutanu poolt teostatud statistika alusel meie koolis umbes viiesaja algkooli õpilase suhtes (ümmarguselt 300 poissi ja 200 tütarlast 8—15 a. vanuses). Need näitavad, et meie koolis ulatub laitmatute muusikaliste võimetega laste arv 71,5% (sellest 33,5 häid ja 38% rahuldavaid), puudulike muusikaliste omaduste-

*) Vilho Siukonen — „Koolulasten laulukyvysta“. Helsinki, 1935.



Stseen G. Donizetti ooperi „Don Pasquale“ esimesest vaatusest

Foto Parikas

ga 18,5% ja nõrkade võimetega 10%. Seejuures on tähelepanv, et tütarlapsed oma muusikaliste annete poolest ületavad poisse tublisti, nimelt alljärgnevas vahekorras:

| | Poisse | Tütarlapsi |
|-------------|--------|------------|
| Häid | 24% | 43% |
| Rahuldavaid | 37% | 39% |
| Puudulikke | 22% | 15% |
| Nõrku | 17% | 3% |

V. Siukonen on oma uurimuse jaoks mitme aasta vältel hoolikalt materjale kogunud.

Selleks otstarbeks on ta Soomes uurimisretkeid teostanud mitmeskümmes rahvakoolis ja katsetusi korraldanud üldsummas 6000 õpilasega.

Oma töö edukaks läbiviimiseks ning võrdluste taotlemiseks on ta käinud ka Eesti ja Rootsi maa algkoolides samalaadsete küsimuste selgitamiseks. Nii on Eesti koolidest külastatud Virumaa algkooli (Aa, Aseri, Erra, Järve, Kadriina, Kohtla, Kohtla-Järve, Koila, Kunda, Malla, Purkse, Püssi, Rannu, Sonda, Unikse, Varja — kokku 16 kooli), kusjuures Eestis on uurimust toimetatud ligikaudu

200. õpilase juures ja Rootsis ümmarguselt 1200 õpilase suhtes.

Üldse on kuulunud uurimisele ümmarguselt 8000 algkooliõpilast Soomest, Rootsis ja Eestist.

V. Siukonen'i uurimuse tegelik käik on tavaliselt alanud sellega, et teada saada vastava kooli ja klassi lauluõpetajalt, milliseid laule õpilased parimalt oskavad, lauldi need läbi ja valiti katselaul, mille kallal uuesti tööle asuti. Seejuures ei piisanud ainult lauluviisi õieti laulmisest, vaid ka ettekandelisel külge ja lauluimdu katsuti tõsta niipalju, kui see näis võimalik olevat. Lauluimnu tõustes õpilased esitasid laulu viimistletud kujul harmooniumi saatel. Sellega saavutati tagajärg, et katselaulu oskus küümitati niikaugemale, kui see üldse näis võimalik olevat vastavas koolis ja ka lauluimnus-tus viidi haripunktile.

Seejärele tehti õpilasile ettepanek ka üksikult sama pala laulda. Asja paremaks eduks juhiti üksikult laulmise algus näi, et esimesed sooritused olid võimalikult eeskujulised ja seega võimalised andma ka järgnevaile mõningat tuge.

Tähelepanдав on, et kogu selles 8000-
arvulises algkooliõpilaste peres leidis vaid
üksainus kasvandik, kes keeldus laulmast
ja seegi olevat osutunud vaimliselt pisut
puudulikuks; 20—30 õpilast olevat keel-
dunud laulmast teiste kuuldes, laulnud
aga siiski katsetajaga üksi olles.

Kõik see vihjab katsetuste hoolikale
ettevalmistusele ja kogemusrikkale läbi-
viimisele.

Väljendust „lauluvõime“ dr. V. Siu-
konen defineerib puhtal kujul muusi-
kalise õietilaulumise oskuse-
na, rippumatult häälekõlast kui niisugusest.

Järelikult lauluvõime puudumist tuleb
tõlgitada sellisena, et õpiame mõningail
põhjusil ei ole osanud laulda õpitud lau-
lu. Sagedamaiks põhjusiks on olnud see-
juures puuduliku muusikalise kuulmise
kõrval ka puhtfüüsilisi häirivusi või otse-
koheseid takistusi hääleorganis.

Katsete varal selgunud lauluvõime
määrade järgi on dr. V. Siukonen jaga-
nud õpilased kolme päätiüpi.

1) täisvõimelised — sellised, kes
on võimelised täiesti iseseisvalt
laulma; alajaotusena siin on eritletud
kiiduväärseid — täiesti laitmatute
lauluvõimetega õpilasi, ja rahuldavaid
— kes teatud eeltingimustel (näit.
ainult sobivas kõrguses) olid võimelised
iseseisvalt laulma;

2) kõlvulised — sellised, kes olid
võimelised laulusooritust täitma vaid ühe-
hääle laulu või pilli vahetel toetusel;
selliste võimete juures on tähelepanदा-
vad mitmesugused eristmed; näit. mõ-
nele piisab siin-sääal vähesest kaasamän-
gimisest, teisele tuleb kogu aja kestes
kaasa mängida, kolmas aga saab asjaga
toime vaid üldisest laulukõrgusest tundu-
valt madalamas asendis lauldes jne.

3) lauluvõimetud — sellised, kes
ei evi võimet laulda ka laulu või pilli
vahetel toetusel.

Lõpukokkuvõttena V. Siukonen märkeb
lauluvõimeid järgmiselt:

Täisvõimelised.

a) kiiduväärne

b) rahuldav

Puudulikud.

c) kõlvuline

d) nõrk

Seejuures viimane aste „nõrk“ märkeb
lauluvõimetust.

Soome-Eesti-Rootsi õpilase lauluvõimed
nähtuvad V. Siukonen'i uurimuse tulemu-
sena järgnevalt:

| | Soomes | Eestis | Rootsis |
|---------------|--------|--------|---------|
| Kiiduväärseid | 36,2% | 55,2% | 58,4% |
| Rahuldavaid | 19,1% | 16,9% | 12,4% |
| Kõlvulisi | 20,2% | 16,4% | 17,1% |
| Nõrku | 24,6% | 11,5% | 12,1% |

või üldjoontes:

| | 55,2% | 72,1% | 70,8% |
|---------------|-------|-------|-------|
| täisvõimelisi | 55,2% | 72,1% | 70,8% |
| puudulikke | 44,8% | 27,9% | 29,2% |

Uurimise alla kuulus Soomes 3061
poissi ja 2922 tütarlast, Eestis 466 poissi
ja 422 tütarlast ning Rootsis 577 poissi
ja 607 tütarlast.

Andmestik poiste ja tütarlaste kohta
eraldi on toodud nii üksikasjaline kui
veel vähegi võimalik, seejuures detaili-
seeritud võimete määrade järgi. See võ-
maldab mitmesuguseisse peenustesse tun-
gimise. Siin piirdume vaid üldjoonelise
märkimisega:

| Soomes | | Eestis | | Rootsis | |
|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| Täisvõimelisi | | | | | |
| P. | T. | P. | T. | P. | T. |
| 45,3 ⁰ / ₀ | 65,6 ⁰ / ₀ | 66,5 ⁰ / ₀ | 78,2 ⁰ / ₀ | 63,1 ⁰ / ₀ | 78,1 ⁰ / ₀ |
| Puudulikke | | | | | |
| 54,7 ⁰ / ₀ | 34,4 ⁰ / ₀ | 33,5 ⁰ / ₀ | 21,8 ⁰ / ₀ | 36,9 ⁰ / ₀ | 21,9 ⁰ / ₀ |

Kuna Rootsis on kuulunud uurimisele,
vastupidiselt Eestile ja Soomele, rohkem
tütarlapsi kui poisse, siis, arvestades, et
lauluvõimed on tütarlaste seas tavaliselt
tugevamad kui poiste juures, see toob
Rootsi andmeisse üldiselt mõningaid pa-
remusi, millele V. Siukonen oma uurimu-
ses õigustatud tähelepanu juhib.

Kuid kõigele vaatamata üldandmeist
ilmneb, et Eesti algkooli õpilane oma lau-
luvõimete suhtes on igati ees nii soome
kui rootsi õpilasest. Üksikasjalistest and-
metest selgub isegi, et lauluvõimetuid on
Eesti õpilaskonnas kaks korda vähem kui
vennasrahval Soomes.

Alla kriipsutades eespool mainitud Th.
Wh. Surette väiteid, et igast lapsest,
pääle füüsiliselt selles suhtes defektsete,
võib kasvatada lauluvõimelisi kodanikke,
kui alatakse küllalt aegsasti ja kannat-
likult. V. Siukonen mainib sellise ajana
lapse nelja-aastase vanuse, aga märkeb
ühtlasi, et tähelepanekute järgi vähemalt
Soomes suur osa poisse algkooli astudes
on lauluvõimetud, kuid hiljem koolis töö-
tades paljud neist saavad lauluvõimelis-
teks. (Eestigi lauluõpetaja võib sama
kinnitada. Ja see tõendab, et kodu ei
pane vajalisel määral rõhku
eelkooliaegsele lauluharras-
tusele, eriti poiste juures).

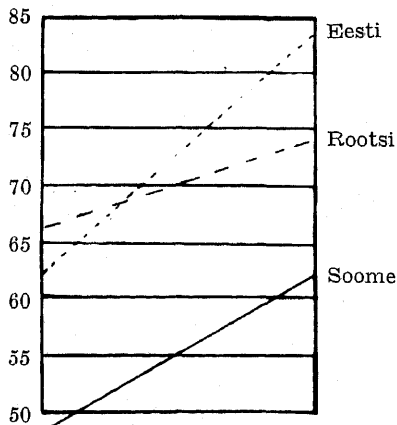
Huvitav on jälgida lauluvõimeid üksi-
kute õppeaastate järgi.

Selles mõttes väärtuslikku materjali
pakuvad V. Siukonen'i poolt toodud tabe-

lid, mis käsitavad algkooli õpilaste lauluvõimete arenemist I kuni IV klassini (incl.). Neist selgub järgnevat:

| Soome | Eesti | Rootsi |
|----------------|------------------------------|-------------|
| 32,6 < 39,9 | Kiiduväärseid 47,9 < 64,5 | 55,8 < 57,5 |
| 17,2 < 21,1 | Rahuldavaid 15,0 < 18,1 | 10,0 < 15,0 |
| 19,1 < 19,6 | Kõlvulisi 20,0 > 12,0 | 18,1 > 17,3 |
| 31,1 > 19,4 | Nõrku 17,1 > 5,4 | 16,1 > 10,2 |
| Või üldjoones: | | |
| 49,8 < 61,0 | Täisvõimelisi 62,9 < 82,6 | 65,8 < 72,5 |
| 50,0 > 39,0 | Puudulikke 37,1 > 17,4 | 34,2 > 27,5 |

Täisvõimeliste edujoon I—IV õppeaastani (incl.) diagrammis tooduna näiks sellisena:



Toodud diagrammist selgub ilmsesti, et lauluvõimete tõstmiseks Eesti kool on suutnud õpilastele silmapaistvalt kaasa aidata, eriti võrreldes Rootsi ja Soome kooliga.

Siia juure lisades mõningat isiklikku statistikat nõrkade lauluvõimete õpilaste arenemise kohta meie algkooli 2. klassist kuni 6. klassini (incl.), nimelt:

- 2. klassis lauluvõimetuid 12,9%
- 6. " " " 3,2%

saame veelgi ilmekama pildi kooli tööst laulmisõpetuse alal.

V. Siukonen'i üksikasjalistest andmeist, mis käsitavad lauluvõimetuid õpilasi, selgub, et Eesti kooli IV klassis, võrreldes I klassiga, on vähenenud lauluvõimetute

arv 3,17 korda, Soome koolis 1,60 korda ja Rootsi koolis 1,58 korda. Seegi teeb au meie lauluõpetajaskonnale, samuti ka õpilaskonnale, kes on suuteline arenema silmapaistva võimelisusega.

Üldiste tähtsamate tähelepanekutena eeltoodust V. Siukonen märgib veel seda, et 1) tütarlapsed on kõikjal paremad kui poisid, 2) eestlaste edukaar on suurim, 3) soome poiste edu maksimum ei ulatu eesti ja rootsi poiste algtasemeni ning 4) soome tütarlaste edu maksimum vaid läheneb eesti ja rootsi tütarlaste algtasemeni.

Väga huvitavaks osutub V. Siukonen'i diagramm täisvõimeliste õpilaste arenemisest I—IV õppeaastail (incl.), millest nähtub, et teatud vanuses, umbes 12 a. paiku, ilmneb õpilaste lauluvõimete kahanemist, et siis jälle uut, intensiivsemat tõusu alata. See joon on ühine nii soome kui eesti ja rootsi õpilastele umbes eeltähendatud vanuses.

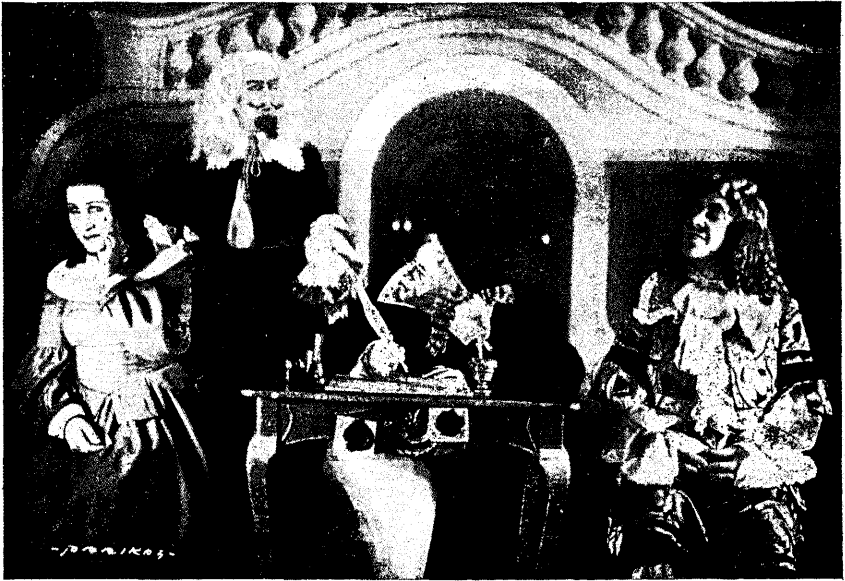
*

Nagu eespool mainitud, on vägagi silmapaistev, et tütarlaste lauluvõimed osutuvad palju suuremaiks poiste omast samal tasemel. Need suhted nähtuvad V. Siukonen'i andmestikust järgnevaina:

| | Soome | Eesti | Rootsi |
|-----------|----------------------------|----------------------------|----------------------------|
| I klass | 62,6 | 72,2 | 71,8 |
| | $\frac{62,6}{72,2} = 1,64$ | $\frac{72,2}{71,8} = 1,33$ | $\frac{71,8}{71,8} = 1,19$ |
| II klass | 61,0 | 80,9 | 78,0 |
| | $\frac{61,0}{80,9} = 1,30$ | $\frac{80,9}{78,0} = 1,18$ | $\frac{78,0}{78,0} = 1,25$ |
| III klass | 69,4 | 76,8 | 82,3 |
| | $\frac{69,4}{76,8} = 1,42$ | $\frac{76,8}{82,3} = 1,14$ | $\frac{82,3}{82,3} = 1,24$ |
| IV klass | 71,4 | 84,2 | 80,4 |
| | $\frac{71,4}{84,2} = 1,40$ | $\frac{84,2}{80,4} = 1,05$ | $\frac{80,4}{80,4} = 1,25$ |
| | 51,0 | 80,5 | 64,1 |

Sellest tabelist nähtub, et eriliselt selgejoonelise järjekindlusega eesti poiste lauluvõimed rühivad end rinnastama IV klassis tütarlaste omadega, üldiselt aga poiste lauluvõimete tõus on märgatavalt intensiivsem kui tütarlaste oma.

V. Siukonen oma uurimuses toob ka üksikasjalisi andmeid nende paikade kohta, kus õpilasi uuritud Soomes, Eestis ja Rootsis, mille järele ta veelkord allakriipsutades, et muil mail laulmise suhtes täisvõimeliste õpilaste arv on palju suurem kui Soomes (Saksamaal see



Steen G. Donizetti oop. „Don Pasquale“ teisest vaatuses

Foto Parikas

tõuseb kogumi üle 90% ja Ameerikas lauluvõimetuist üldse ei või rääkidagi), tuleb tähtsaima küsimuse juure —

millest oleneb Soome rahvakooli õpilaste madal lauluvõime?

Selle selgitamisel V. Siukonen väljub üldtuntud faktist, et muusikalised anded on suurel määral vanemalt päritavad. Et uurimistulemuste vanemate muusikalisi harrastusi selgitada, selleks on korraldatud ankeet, millele võrdlemise täpsed vastused on saadud. Neist selgub, et kui isa-ema on mõlemad muusikalised, siis Soomes parimal juhul kujuneb õpilaste lauluvõime tabel võrrelduna sakslaste (Hacker & Ziehen) omaga järgmiseks.

| | Täisvõimelised | | | Kõlvulised | | | Lauluvõimetud | | |
|-------|----------------|-------|--------|------------|-------|--------|---------------|-------|--------|
| | Poisse | Tüdr. | Keskm. | Poisse | Tüdr. | Keskm. | Poisse | Tüdr. | Keskm. |
| Soome | 15,4 | 10,0 | 12,7 | 12,8 | 30,3 | 21,5 | 71,8 | 60,0 | 65,9 |
| Saksa | 20,1 | 21,5 | 25,5 | 12,1 | 20,0 | 15,9 | 58,8 | 58,5 | 58,7 |

V. Siukonen selgitab ja toob rohkesti andmeid ka niisuguste juhtude kohta, kui 1) ema on muusikaline, isa — ei, 2) isa muusikaline, ema — ei, 3) ema muusikaline, isast ei ole teada, 4) isa muusikaline, emast ei ole teada, 5) ema ebamuusikaline, isast ei ole teada, 6) isa ebamuusikaline, emast ei ole teada — ja võrreldes neid vastavate saksa uurimuste tulemustega resümeerib, et

Kodu ja kool vastavais Soome piirkondades ei ole võinud poiste muusikalisi võimeid aidata sellisele tasemele, kui vanemate musikaalsus seda eeldaks, sest igal juhul nende uuritud piirkondade laste vanemate lauluvõime jääb paremaks laste endi võimeist.

(Järgneb.)

| | Täisvõimelised | | | Kõlvulised | | | Lauluvõimetud | | |
|-------|----------------|-------|--------|------------|-------|--------|---------------|-------|--------|
| | Poisse | Tüdr. | Keskm. | Poisse | Tüdr. | Keskm. | Poisse | Tüdr. | Keskm. |
| Soome | 64,6 | 80,1 | 72,4 | 20,0 | 13,7 | 16,8 | 15,4 | 6,3 | 10,8 |
| Saksa | 88,0 | 86,8 | 85,4 | 5,0 | 8,2 | 6,5 | 7,0 | 9,0 | 7,9 |

Ent juhul, kui isa-ema on mõlemad ebamuusikalised, siis lauluvõimete tabel kujuneb järgmiseks:

Juubelijuttu Karl Viitol'iga

tema lavategevuse puhul



K. VIITOL — don Pasquale

„Noh, sinu leivaisa ikka elab,” sõnan juubilar K. Viitol'ile, kui eksitan teda mõni päev pääle juubelit varakult just hommikueine ajal.

„Taevale tänu, senini ikka jah!” naeratab juubilar vastu.

„No, kuidas läheb ka? Kuidas tunne on ka pääle suuri juubeleid?” alustan ilma sissejuhatusest.

„Ah kuidas läheb? Noh, näed isegi! Erilist viga pole midagi, ja mis ongi, eks sa neid tead juba isegi. Mis juubelisse ja tuluõhtusse puutub, siis sellega olen küll vägagi rahul. Sa vaata, kui ilusasti mind ka ikkagi meeles peeti! Poleks ise küll uskuda võinud.” Ning juubilar näitab käega üle oma kirjutuslaua: „See peagu kõik, mis siin laual näed, on sõprade ja kolleegide kingitud. Noh, kas ei pea siis rahul olema?”

Ning tõesti võib näha kirjutuslaual sääraseid ilusaid asju alates kirjutusmapist ja lõpetades maitsekate lühtritega, et tekib tahtmata aukartus mehe ees, kellest sõbrad nii lugu peavad.

„Aga kassaliselt?”

„Noh, ka polnud viga, päris kenasti. Aga üht asja näitan sulle veel,” naeratab juubilar saladuslikult ning võtab kirjutuslaua laekast tasahiljukesi välja E. Punase Risti III järgu teeneteristi ja diplomi, mille saanud Vabariigi Presidendi juubeli puhul. „Näe, mille osaliseks isegi arvati,” naeratab nüüd juba lausa.

„Noh, mis sul nüüd viga! Oled suur auleegioni kavaler, ristid rinnal, rahad taskus ja puhkad loorberitel,” naljatlen.

„Tohoh taevas, kes see puhata laseb?” naerab juubilar vastu. „Näe, kohe pääle juubelit tuli „Don Pasquale” vehkida ja on siamaale vehitud. Nüüd hakkavad juba Džeržinski „Valkse Doni” proovid pihta, laulan sääl Šaškat. Kes nüüd puhata laseb? Töö ei lase puhata.”

„Kas sa ka ise tead, palju kordi üldse mänginud oled?”

Naeru võtab see küsimus lahti. „Tõesti ei ole aimugi. Pole säärast statistikat kunagi pidanud. Aga, noh, eks aastate järgi võiks ju kuidagi arvutada. Olen nüüd „Estonias” ooperilauljana tegutsenud oma 20 aastat. Kui iga aasta pääle arvata 50 esinemist, mis liigagi tagasihoidlikult võetud, tuleb oma 1000 korda ooperilaval ikka ära.

Pääle selle veel draamas. Kui palju aga, kes seda kõike jõuab meeles pidada?”

Ning omaks üllatuseks kuuleme, et K. Viitol on olnud enne lauljakarjääri algust isegi Läti Rahvusteatri draamanäitleja 1914—1916. aastani. Selle mälestuseks on juubilar nüüd valitud Läti Rahvusteatri auliikmeks. „Nii vigur, kui see oligi, mängisin vahete-vahel isegi kangelasosi,” naerab ise, „ja minu kasvuga! No kujuta ette!”

Pääle selle on ta esinenud mäletamata hulk kordi Valgas.

„Esimene osa oli mul Bobnov M. Gorki „Põhjas”, ning esimene osa „Estonias” Dr. Frenckl „Nahkhiires”. Nii veider kui see ka oli, mängisime Valgas just enne seda samuti „Nahkhiirt”, kuid mul oli sääl vanglavahi osa! Seega sain „Estonias” kohe „aukõrgendust,” naerab juubilar ise.

„Nüüd, kus ainult „Estonia” laval juba oma 20 aastat töötanud, on neid osi olnud igasuguseid. Näed, alles see oli mõni päev tagasi, kui mängisin ühel õhtul sü-

gavdramaatilist Kočubeid „Masepas“ ja paar õhtut hiljem groteskset don Pasqualet.

Kui palju osi üldse mänginud olen, seda küll ei tea paugu päält ütelda. Iga-tahes päris kena hulk. Eks arvesta umbes ise! Peagu terve Verdi on mul repertuaaris, nagu „Rigoletto“, „Aida“, „Traviata“, „Maskiball“, „Trubaduur“, „Othello“; Puccini'lt: „Boheem“, „Butterfly“, „Tütarlaps läänest“, „Tosca“; Wagnerilt: „Tannhäuser“, „Lohengrin“, „Tristan ja Isolde“, „Lendav Hollandlane“; siis kõik Čaikovsky asjad, mis meil lavastatud, Rimski-Korsakov, Mussorgski, Borodin, Massenet, Gounod, Bizet, d'Albert ja palju teisi. Kes neid kõiki jõuab mäletada, ja ei tule kohe korruga meelde ka.

Päälegi on ju veel olnud küllalt juhu-seid, kus ooperi uuslavastustes on tulnud osade uute jaotuse puhul õppida ka mõnest ooperist seega mitu osa.”

„Noh, aga pääle selle on sul ju veel oratooriumid.”

„No-jaa, neid on ka oma hää hulk. Peagu kõik, mis meil ette kantud. Kas või võta reast: Händeli „Messias“, „Judas Makabeus“, „Simson“, Haydni „Loomine“, „Aastaajad“, Mendelssohn'i „Elias“, „Paulus“, Bach'i „Johannes-Passioon“ ja „Matteus-Passion“, prof. A. Kapi „Hiioh“, J. Tamvergi „Taavet ja Koljat“, J. Hiobi „Süitsev Siinal“, „Jesaja kuulutamine“ ja üldse peagu kõik, mis meil ette kantud. Samuti hulk kontsertesinemisi välismaal. Aga näe, ooperit ei ole väljaspool Eestit siiski laulnud. Nii imelik kui see ka on. Näe, Läti Riigiooperi direktor kutsus mitu korda Riiga laulma, ent ütlesin ära. Liberts-Rebane ei suutnud imestuda. Ütles, et teised pressivad pääle, kuidas aga saaks laulda ja teid kutsutakse ning teie ütlete ära! Mida see õige tähendab?”

Samuti leedu artist Petrauskas, kellega Tallinnas koos lauldes saime häädeks sõpradeks, viis kohe Kaunases, kui sääl solistina esinesin, ooperidirektori juure, et noh, mida me Viitoli ooperis kõige esiteks laulma paneme? Mida sa ise tahad?”

Ütlesin, et üldse ei taha! Petrauskas ja ooperidirektor pidid pikali kukkuma. Petrauskas küsis, et olen ma loll või muidu rumal?”

„Noh, aga miks sa siis ära ütlesid?”

„Kurat teab miks! Võib-olla olin tõesti loll või muidu rumal. Vist iseloomu süü. Olen liig tagasihoidliku olemisega. Ometi olid ju mu võimed kutsujaile kindlasti teada, aga miks ära ütlesin, ei ole suutnud isegi senini aru saada. Tallinnas olen

igasuguste kuulsustega koos laulnud, kuna laulan ju igas repertuaaroperis, mille tõttu olen kõikide meid külastanud maailmakuulsuste partneriks. Aga näe, välismaal polnud tahtmist laulda!”

„Oled ikka imelik! Aga räägi nüüd veidi sellest, kuidas see üldse tuli, et draama nurka viskasid ja laulma kukusid?”

„Ah, kuidas tuli? Noh sõja tõttu ütlesin Riiale jumalaga. Tulin Valka, nagu juba rääkisin. Sääl tegime muu hulgas ka operetti. Noh, tegutses sääl lauluõpetajana praegune riigikohtunik H. Hel-lat, kes kunagi Peterburgis ise asjaga natuke tutvus. Nii siis vähekesse õppisin.

„Estoniasse” tulles vajati siin lauljaid. Häält natuke oli ja nõnda saigi minust operilaulja. Kuna siin lauluõpetajaid kui sääraseid üldse polnud, omandasin põhjalikuma kooli Itaalias, kus olin kahel korral, 1924. a. ja 1926. a. Esimene kord 10 kuud ja teine kord 6 kuud korruga. Õppisin sääl Rooma Konservatooriumi professori Bustini juures. Temale võlgnenen oma laulukooli.”

„Nii, et pooldad välisstipendiumi lauluõppimise otstarbel?”

„Mitte täiesti. Muidugi on hädatarviline, et laulja pääseks Itaaliasse või mujale kuulsate ja täiesti hääde õpetajate juure. Muidugi pole aga kasu mingist kuuajalisest või paarinädalasest läbisõidust. Selle aja jooksul ei omanda laulja midagi. Laulu peab õppima süstemaatiliselt, ning see tarvitab aega. Kui aga saavutatakse kindel kool, on lauljale avanenud teine maailm.

Üldse on kindel kool väga oluline. Võtame näiteks Itaalia. Kuulsin kunagi Battistini't, kui ta oli juba 65 a. vana. Laulis kui jumal, nii et kõrvutades teda koos laulnud tenoriga, kes oli noor mees ja samuti väga kuulus, ei saanud silmi sulgedes teda oma kõrge tenoraalse tämbri poolest tihti tollest eraldada.

Ja millest on see tingitud, et säärase vanaduse juures püsib selline häälevärskus? Kool! Toores hääel võib ju üksikuil ka jumalast antuna ja väikese lihvi juures vägagi ilus olla, kuid vastupidavus ripub ikkagi väga suurel määral koolist.

Vaata raskeid klassikalisi oopereid! Kui kaua võib inimene neid üldse toore, koolitamata häälega laulda? Varsti on ta läbi. Kool on häälele kaitseks, et hääel vastu peaks. Häälepaelad ju kuluvad samuti. Meil aga üteldakse „Ah 40-aastane rauk.” Aga kui vanad on T. Scipa ja paljud praegused väliskuulsused? Kooli on tarvis!”

„Mida sa üldse arvad meie ooperiasjandusest?”

„Raske vastata nii järsku. Igatahes, viimases järjekorras me küll pole. Aga aga eriti kiita ka ei saa. Kaua siis meil seda iseseisvust on — ja endine ooperiteater, see oli niisama!”

Meie naabrid on meist selles mõttes paremas seisukorras. Näiteks, nagu isegi tead, oli R. Wagner juba sajandi tagasi Riias ooperidirigendiks. Pidi sääl siis tol ajal ooper ikkagi kaunis hääl tasemel seisma. Päälegi on raskusi majanduslikul alal, samuti isikute küsimuses. Nüüd loodan isiklikult siiski paranemist.

Nii juhtide kui ka lauljate kohta võiks ütelda, et oleme ju kõik omal käel päälle hakanud, viletsatest oludest. Ooperiloominguks on tarviline põhjalikum süvenemine.

Meil on tehtud mõnelt poolt kibedaid etteheiteid ooperile, tembeldades teda vananenud vormiks, millel ammu aeg kolikambrisse minna. Usun, et siin püütakse olla ülearu tark.

Oleme liiga vähe aega olnud enese pe-remehed. Kuid oleme siiski selle aja kohta teinud palju. Võtame kas või näiteks meie algupärase ooperiliteratuuri. Meil on millegipärast arvamine, et mis oma, see pole välismaaga võistlusvõime- line, eriti just muusikas. Ent usun siiski, et meie E. Aava „Vikerlasi” võime jul-gesti kõrvutada välismaa ooperitega. Sa- muti ka mõnd teist. Muidugi ei kipu ma neid võrdlema ooperiliteratuuri tippsaavu- tistega, ent mõtelge, kui pika aja jooksul on terves maailmas kirjutatud üks ooperi chef-d'oeuvre. Ning meie oma 20 algus- aastaga! Küllaltki suur samm!”

„Kuidas sa meie arvustusesse suhtud?”

„Ei ole viga. Vahest vihastavad küll veidi ära. Nimelt minu arvates tehakse meil kriitikat tihti liiga lakooniliselt. Üteldakse, oli halb või häa. Mis aga sääl halb oli, mispärast ta halb oli, mida tu- leks teisiti teha ja kuidas teha ning mis sääljuures siiski ka häa oli, seda ei üteld- a. Muidugi pole see alati nii, kuid siiski väga tihti. Aga olgu päälegi,” naeratab juubilar ning jutt kaldub ooperilaulule.

„Lauluala, eriti ooperilaul on väga nõud- lik, minuarust raskem kui sõnalavastus. Ooperis on sul iga noot täpselt ette kirju- tatud, millesse ise pead panema oma tund- mused ja väljendused. Pead hoidma kramplikult rütmi, täitma hääleliselt ras- keid partiisid ning päälle selle veel män- gima! Draamas on olukord vabam. Aga üks igal ole oma hääd ja vead!”

„Mida sa arvad meie ooperi järelväest, tulevikumeestest?”

„Raske vastata. Oma alalt erilisi ta- lente päälle V. Veikati ei tea. Tema on ainuke. Rohkem senini ei paista. Kuusik oleks võinud muidugi ka kõne alla tulla, aga noh, mis tal nüüd välismaal viga. Meie ooperilauljate elamisvõimalused ja välismaa omad, noh mis sääl pikalt rää- kida! Meil ainult üks ooperiteater. Pole ime, et su nägu varsti inimesi tüütama hakkab. Et aga siiski 20 aastat olen vastu pidanud, vaata see on ime”, naerab juubilar häätujuliselt.

„Kas sul omal ka õpilasi on?”

„Oli vahepeal mõni, aga praegu pole. Pääle uut aastat, eks siis näe. Ja nii on ju see asi, et kui ise veel laulja oled, ei taha nendega suurt tegeleda ja pole aegagi. Ega see lauluõpetamine pole nali. Päälegi on lauluõppijate pere üks väga rahutu element. Pole inimestel kannatust. Tahetakse, et õpetaja kahe-kolme kuuga juba ei tea mis valmis teeks. Võe- takse asja liig kergelt. Ise ei püüta pör- mugi rohkem, kui ainult tunnis. Ja kui siis lootused kohe ei täitu, jookstakse tei- se juure.

Ei saada aru, et laulu õppimine on vä- ga tõsine asi. Ei saa ju ühtegi kõige liht- samat ametit paari kuuga selgeks. Pää- legi veel sääraast keerulise ja sügavat ala, kui seda on laul.

Kingsepa ja rätsepa õpilastele saab täpselt ette näidata, kust ta peab löikama või õmblema. Laul on iseasi. Siin on tegemist väga keeruliste ja õrnade riis- tadega, mida me kunagi ei näe. Siin peab inimene ise otsima, õpetaja võib ai- nult näidata teid ja õpilast kontrollida.

Laul on puhtal kujul mõistuse asi ja kellel seda vähe, sellest ka suurt ei saa.

Sellepärast ei tahagi õpilastega suurt jannata. Ja pole õiget aega ka! Kui mõnikord natuke teatritööst üle jääb, kaob kui iseenesest ära.”

„Mida sa siis teed ka vabal ajal?”

„Noh, palju,” muheleb juubilar. „Näe, käin jahil, see on mu kirg, suvel mütan oma talus Pikakosel, püüan kala ja söi- dan tsikliga.”

„Millega? Tsikliga?”

„No-jah! Oma kümme aastat juba! Aga ega ma temaga muidu suurt sõida, kui Tallinnast oma tallu.

Näe mõtlen ise kogu aeg, et kui vahe- taks teise neljarattalise vastu ümber” — ja ise muheleb. **M. K.**



Stseen G. Donizetti oop. „Don Pasquale“ kolmandast vaatuses

• Foto Parikas

Tallinn

Uue ooperilavastusena anti „Estonias“ G. Donizetti koomiline teos „Don Pasquale“. Selles autor ei aseta erilisi muusikalisi probleeme, vaid viib asja läbi mõnusa ja ilutseva joonega. Laulus varutakse tegelastele häid võimalusi oma oskuste ning häälekauniduste näitamiseks. Nii esitatakse reastikku voolavat vokaalkunsti ja sädelevaid keerdvõtteid. Solistide kõrval tõmbavad endale tähelepanu ka ansamblinumbrid ning koorgi astub lõpu-poolle sekka.

„Don Pasquale“ on nüüd etendustel läinud kahe koosseisuga — ja mõlemal puhul häade tulemuste juures. Esimesel korral olid päätegelasteks K. Viitol — don Pasquale, B. Hansen — dr. Malatesta, I. Loo — Norina, M. Taras — Ernesto. Uutest jõududest astusid eelmise järjestuse alusel üles J. Villard, O. Raukas ja L. Aadre (Adler).

K. Viitol andis lavaliselt hää tüübi ega jätnud ka laulus kasutamata võimalusi meeldimusteks. Samas osas J. Villard pani välja oma lavalised kalduvused ja vokaalsed suutmised sel määral, et ta võis tulla tunnustatavale edule. B. Hansen laulis mahlakalt ning avaldas ka liikumuslikku vilkust. Paa-

rikuna O. Raukas jättis mõlemast küljest sümpaatse mulje, vihjates selgesti oma soodsale tulevikuseisule. I. Loo hülgas lauljana ja iseloomustas tüübi temperamenti. Tema kõrval ka L. Aadre oli ülesannetes väärikalt kohal. M. Taras on esinenud vahetusega — sobiva lauljana ja tagasihoidliku lavakuju tõlgitsejana.

Liikumine oli E. Uulilt pandud vastavatesse raamidesse. Mida tegelased just üksik-asjus andsid, selle põhjustas nende individuaalsus. Ooperijuhina astus esmakordselt üles O. Rootsi, kelle töö kohta võime anda täielise tunnustuse. Üldansambli ühtluse ning nõrke ja puhas arendus jätsid väga häa mulje.

Teine sümfooniakontsert oli terves ulatuses pühendatud Eesti kodakondsusega autorite heliloomingule, kusjuures ka nooremad jõud leidsid esindamist. J. Aavikult kanti ette nelja rahvaviisi läbitõotusest koosnev tsükl, mis sisaldab häid muusikat. A. Kapi „Fugato + andante cantabile“ on meeletu- kas ja meisterlik pala. A. Karindi „Andante cantabile“ pakub rahvaviisi teemal valitud toote. A. Lemba sümfoonia nr. 1 esindab selget vormi ja tunnete liikumist. A. Uri-

tamme poeem „Koidu valgel“ ilmutab lopsakuti ning tungi. G. Heuer'i klaverikontsertid tuleb võtta kui andeka noore toodet. Ta ise esitas selle kujuka tehnikaga. „Estonia“ ja Riigi Ringhäälingu mängijatest koostatud sümfooniaorkester J. A. v i k u juhatusel seisis seekord sobivama tasakaalu ning ühtluse juures. Ettekannete tulemused püüdlikkuse ja väljendusliku erksuse poolest jätsid soodsa mulje.

Surnutepüha puhul kanti Kaarli kirikus ette J. J ü r m e (Jürgenson'i) vaimulik kantaaht „Memento mori“, mis on juba varemingi leidnud esitamist ja hindamist. Teose tähtsusest võtsid osa solistid, lauluansambel, Kaarli Lauluseltsi segakoor, orel ja Riigi Ringhäälingu orkester autori juhatusel. J. Villard — bass ja E. Unt — bariton — solistidena andsid kõlavat laulu. Viimane peaks küll rahustama vibratsiooni. A. Miller — tenor — oma lüürilise häälega jäi tihti liialt varjatuks. A. Karindi organistina oli vastutav. M. Pätsi õpilaste lauluansambel esines sobivalt, koor avaldas kindlust ja edenemist ning orkester täitis ülesanded distsipliiniga. Üldmulje kantaadi ettekandest jäi soodne.

Surnutepüha eelõhtul korraldati Pühavaimu kirikus kontsert Bach'i helitöödest. Ettekannetest võtsid osa O. Indra — sopran, U. Everst — alt, R. Kolmpere — tenor, P. Antõn — bariton, A. Järv — orel, T. E. Kammermuusika Seltsi orkester. Juhatas P. Indra. Tähtsamaks teoseks, mille ettekanne ka võrdlemisi õnnestus, oli „Actus tragicus“. Siin kõik laulusolistid avaldasid ennast soodsasti ning koor ja orkester lüüsid omapoolse osa enesekindlalt. Orelisoolod olid esituselt tunnustatavad, saated tasakaalulised. Vähem kordalainuks tuleb lugeda kantaadi nr. 54. täitmist — aldile orkestriga.

Uue lauluüksusena debüteeris „Estonia“ kontsertsaalis Postiteenijate Laulukoor M. Laurimaa juhatusel. See umbes 80-liikmeline koor on koostatud võrdlemisi tasakaaluliselt, väikese ülejõuga sopranites. Kooriga on tehtud hinnatavat häälerakenduslikku tööd ning jõutud ka ettekande distsipliini ja väljenduse alal tunnustatava astmeni. Laulud kõlasid häa puhtusega ning rea palade esitamist võib nimetada õnnestunuks. Üldiselt terve kava viidi läbi äpardumisteta. Ebakohtadena nimetaksin fraasi lõppude äralõikamist mõningal puhul ning viimase numbrilise tekstimuudatusi. Eeskava oli koostatud terves ulatuses eesti autorite paladest, seejuures häa valikuga. Solistina astus üles I. Loo kunstiväärtusliku lisaga.

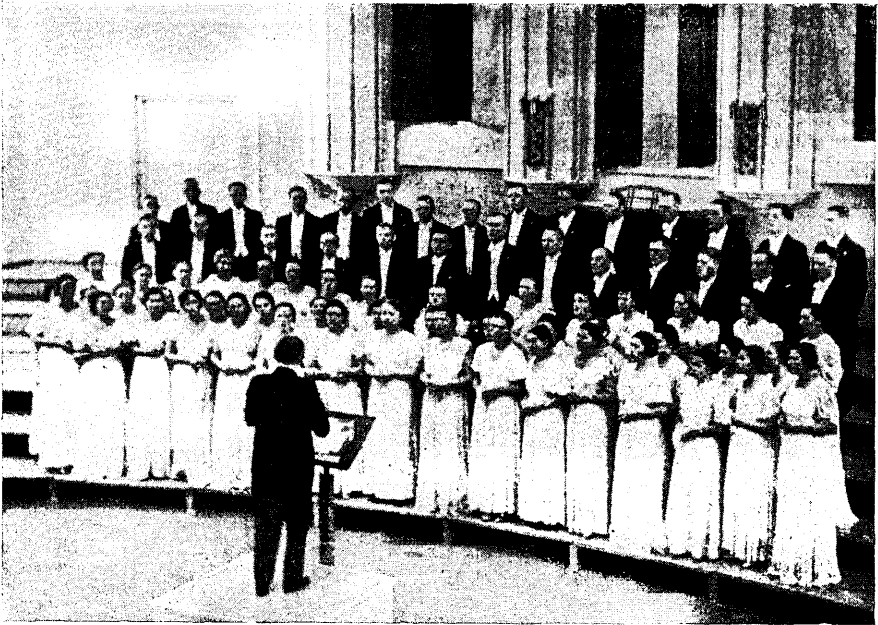
Mõninga vaheaja järele käis meid jälle külastamas läti üliõpilaskoor „Dziesmuvara“ helilooja A. Abele juhatusel. Koosseisu

kuulus ümmarguselt 75 lauljat, kes moodustasid vokaalses mõttes häa üksuse ja pakkusid tõlgitsuse osas kunstiväärtuslikku ettekannet. Koor laulis tähelepandava vastupidavusega, sopranid oma kõrgusega äratasid tähelepanu. Kontserdi eeskava oli koostatud maitsekalt, pakkudes häa valimiku läti tänapäevasest kooriloomingust — sobiva järjestuse ka liigitluse juures. Kavas anti ka üks M. Saare laul ja teine lisapalana M. Härmalt. Juhatajana prof. A. Abele toimis silmapaistvalt.

Tallinna Politseiametnike Kogu meeskoor pühitses oma viie-aastase tegevuse juubelit, mispuhul korraldati pidulik kontsert „Estonias“. Praeguseni on koor kasvanud 60-meheliseks, kujunenud võrdlemisi ühtlaseks ning suudab pakkuda juba üsna ilmekaks varjundatud laulu. Nii ka käesoleval puhul esineti H. Roosma juhatusel häa enesekindlusega. Solistidena politsei oma ringidest astusid üles tenor R. Kolmpere ja bariton J. Pilvet, kes avalikkuses on suutnud võita juba tunnustatava seisukoha. Ka O. Kaarma esines koos kooriga sümpaatselt. Külalistena pakkusid kunstipärast lisa programmis I. Loo — sopran — ja H. Schüts — viul. Sissejuhatava osa kavast täitis edukalt politseiorkester J. Kostabi juhatusel.

Kontsert solistide ja koori osavõtul korraldati piiskoplikus Tomkirikus helilooja Rudolf Tobiase surma 20. aastapäeval. Selgel puhul oli kava terves ulatuses koostatud tema teostest, kusjuures neid tuli esitamisele harfiga, oreliga ja kooriga ning viimaste poolt koos J. Hiobi juhatusel, kes sisustatult ja vajalise ladususega täitis ka orelisoolod. Saatjana toimis H. Peterson. Kiriku segakoor „Cantate Domino“ esitas oma osa võrdlemisi kindlasti. S. Tobias harfisolistina näitas kujukat tehnikat. Nagu meie Rudolf Tobiase loominguist teame, on see esmajärguline ja täisvereline kunst, mida võib julgesti kõrvutada maailma valituma toodanguga. Ettekandele tuli prelüüde, d-moll fuuga, „Otsekuhi hirv“, „Eks teie tea“ jm.

Orelõhtuga esines Pühavaimu kirikus P. Indra, keda tunneme häa virtuososina oma instrumendil. Kava oli võrdlemisi mitmekesine, haarates toodangut kaugematest ajajärkudest ning küündides kuni viimaste uudusteni. Ennise periood, minnes üle Bach'i, lõpetati J. Brahms'iga. Lõpupoole sees pakuti R. Tobiase koraaliprelüüd, uudis-tooteid A. Maasalo'lt ja R. Unkel'ilt ning teatava määranu eksperimentaalsena A. Vedro „Andante“ ja H. Feischner'i sonatiini koosseisule: fagott — kontrabass — orel. Esimehe paladest mõjus huvitavalt ja päris hästi, teine aga rütmilise ja kõlaehituse tõttu veidi



Läti üliõpilaskoor „Dziesmuvara“

Foto Uustalu

groteskselt. Nende teoste ettekanndmisele olid rakendatud õhtukaaslaseks L. Ernits — fagott — ja T. Liblik — kontrabass.

Omanimelise kontserdiga esines Jaani kirikus „Estonia“ teatrikoori liige A. Tamm — tenor, kes vahepääl täidab ka mõningaid ülesandeid solistina. Oma püüdlikkuse juures ta on lavatöö kõrval leidnud mahti veel iseseisvaks kunstiliseks tegevuseks ja näidanud edenemise tendentsi. Kuna ka kiriku akustika mõjus soodustavalt, siis vokaalne külg kujunes rahuldust pakkuvaks. Samuti teoste sisuline rakendus mõjus päris meeldivalt. Teksti hääldamist aga tuleks arendada ümaraks ja voolavamaks. Kontserdi kaaslaseks olid S. Tobias — harf — ja J. V. Randi — orel. Need mõlemad lisasid omalt poolt õhtu üldist väärtust tõstvat esinemist. Arvuliselt ülekaalus seisis eesti autorite teosed. Muidu sisukas kava oma järjestuselt polnud aga päris selgejooneline.

Surnutepüha puhul andsid Toomkirikus kontserdi solistid M. Lang — laul, M. Tari — orel, R. Palm — viiul. Päevakohane kava kokkuvõttes viidi läbi meeleoluliselt. Eesti autorite teostest kanti ette A. Kapi viiulipala „Viimne piht“ ja M. Lüdiği soololaul „Minu altar“. M. Lang arendas oma ülesastumise tõlgituslikult häa ilmekusega. Rikkaliku häälematerjali rakendamist

aga tuleks osalt veel viimistleda. R. Palmi esitused olid tehnikakindlad ja sisumõistvad. M. Tari mängis puhtasti ning elamuslikult ja täitis saatjana ülesanded hästi.

Öeste Karin ja Carmen Priide kontsert „Estonias“ oli noortele ülesastujatele esimeseks tugevamaks jõuprooviks ning ühtlasi ka tunnustust andvaks sündmuseks. Neid mõlemaid küll juba oleme kuulnud varemini sümfaatsete väljendumiste juures, ometi nüüd avanes võimalus lähemaks jälgimiseks. Näd mõlemad on andekad ning tehnika arenemises käinud hoolikat ja püüdlikkute teed. Esimese osa õhtu kavast täitis pianist Karin Pii, kes sooritusel viis läbi hää kujundusvõimega. Samasugust taset ilmutas ka Carmen Pii viiulinumbrite esitamisel. Mõlema koosmäng oli viimistletud.

Noore jõuna astus „Estonias“ üles sopran A. Talpsep-Luts, kes oma materjalile vastavalt on spetsialiseerunud koloratuurilaulule. Sellel alal ta evib juba tähelepandevaid võimeid ja suudab täita raskeidki ülesandeid. Suures ruumis kajavus jäi natuke väheseks, kuid seda külge saab veel arendada kandvamaks. Kava sisuline täitmise osutas muusikalisele maitsele. Diktiooni tuleks töötada selgemaks ja kumeramaks. Kui arvame maha debüüdiärevused, siis jäi õhtust sümfaatne mulje. Üliraskusi vähem sisal-

dava kava juures oleksid tulemused kujunenu veelgi paremaks. R. Kur sk saatjana oli täpne.

Konservatooriumi Lauluosakonna Konvent korraldas „Estonias“ kontserdi, millisel esines kokku 14 lauluõpilast. Kõikide ülesastujate kohta võib ütelda, et nad on tegutsenud innuga ja oma osa ettevalmistuseks teinud hoolsat tööd. Paraku ei saanud näidata täielisemaid võimeid, kuna paljud said end avaldada ainult ühe pala kaudu — alles ärevuse lahtumata. Selles mõttes tuleks edaspidi nendel hästi kavatselud kontsertidel üksikutele osalistele lubada natuke rohkem ruumi. Nimede järgi esinesid algupoolel: sopranid A. Gurjev, N. Käär ik, H. Käver, E. Kahn, alt M. Karring, tenorid V. Valge, J. Lükki, L. Aimre ja bariton R. Sildnik. Lõpupoolel väljapaistvamateks olid A. Pranno ning E. Issajev. Neile lisanesid bariton S. Podekrat ja koloratuur sopran M. Pank, kelledest viimane koos M. Pärtel pojaga laulis ka duetis. Saatjaks oli prof. A. Lemba, kelle kaastegevus suuresti soodustas noorte esinemist.

Ed. Visnapuu.

Tartu

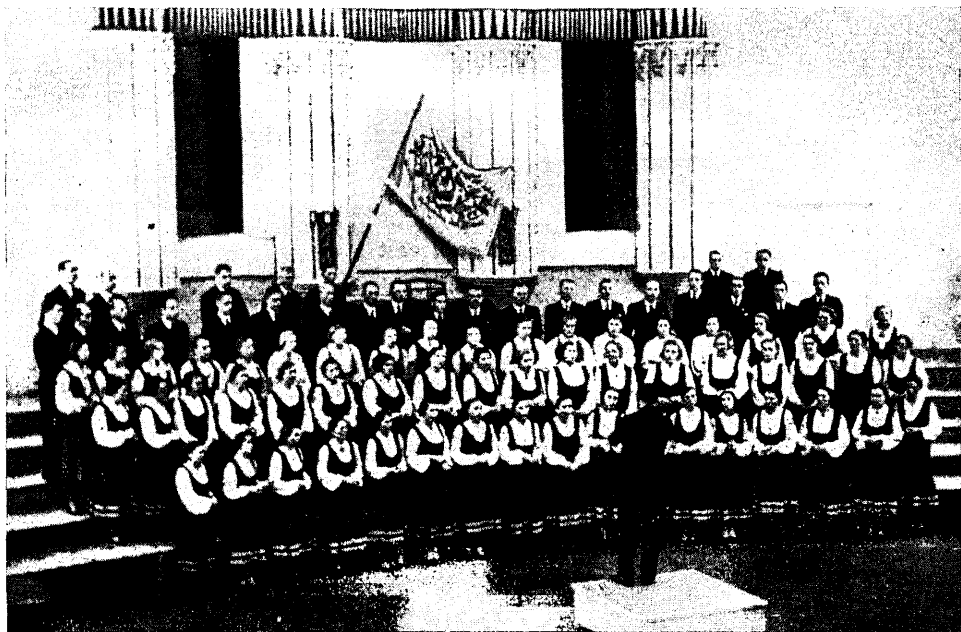
Tartu muusikahooaja avas 8. sept. „Vanemuise“ kontsertsaalis meie noor klaverikunstnik Heljo Sepp. Kontsert õnnestus kõigiti hiilgavalt. Maitsekalt ja huvitavalt koostatud mitmekesine kava esitati elamustipakkuva hoogsusega ja imestustäratava tehnilise küpsusega. Heljo Sepa esinemised äratasid juba varem tähelepanu. Tema saavutised suurel rahvusvahelisel võistlusel on kõrgelt hinnatavad, ning antud kontserdil oli ka laiemal publikul võimalus veenduda, et need hinnangud on kõigiti õigustatud. Eriti väljakujunenud on kontsertandi tehniline külg, kui veel arvesse võtta noorust. Eeskujuline kool, mille tulemuseks on kergelt ja vabalt liikuvad käed — tähtsamaid nõudeid väljakujunemiseks esmajärguliseks virtuoosiks, annab lootusi väga paljule. Kontsertant on suuteline tungima juba nii üht- kui teistlaadi muusikasse. Avanimbrina ettekantud Bach-Liszt'i a-moll orelpreliüdi ja -fuuga anti stiilselt, samuti ka järgnev Beethoven'i Es-duur sonaat. Meeldivaim aga oli Scarlatti sonaat, kus kontsertandi selgelt ja vabalt voolavad passaažid sundisid unustama, et tegemist on alles areneva 15-aastase õpilasega. Vähematest paladest meeldisid eriti Eller'i prelüüd ja Rimski-Korsakovi „Mesilase lend“. Kui paiguti meloodiliste kohtade andmine rahuldas vä-

hem, siis nimetatud Eller'i prelüüdis kerkis see mõjukalt esile.

Pianistidest esines veel oktoobri alul „Vanemuise“ kontsertsaalis Aleksander Borovskii. Uut tema kohta on ütelda raske; vahest niipalju, et tema individuaalsed jooned seekord veel enam esile kerkisid. Otsekohene suur temperament, jõulisus, hoogsus ja erakordselt arenenud tehnikka. Väga hästi sobib Borovskii'le Bach. Eriti meeldiva ettekande leidsid seekord kolm väikest prelüüdi ja fuugat „Tempereeritud klaverist.“ Üllatuslik oli meisterlikkus, millega eritleti mitte ainult teemasid kontrapunktidest, vaid ka igat üksikut tähelepanu väärivat motiivikord ühes, kord teises hääles. Prokofiev'i sonaat seekord ei pääsenud täielikult mõjule ja seda esmajoones vormi tervikklikkuse esiletoomisel. Vähem sobib Borovskii'le Chopin, kuna kontsertandi mängulaadis puudub Chopin'ile vajaline unistuslik nukrutsemine ning pehmus. Seevastu aga Liszt oma ürgjõulisusega kerkis märksa enam esile.

Lauljataridest astus Tartus üles esimese iseseisva kontserdiga Tooni Kroon, kes jättis oma esinemisega kõigiti sümpaatse mulje. Kroon on tartlastele tuntud tema varematest esinemistest „Vanemuise“ ooperis, kus ta äratas juba tollal tähelepanu. Lauljanna on teinud suuri edusamme ja seda nii kunstiliselt kui ka tõlgitsuslikult. Koloratuuris on vajalist kergust ja pehmet sädelevust. Hääle tämbr on väga meeldiv. Tõlgitsus esteetiline ja viimistletud. Ei ühtki labast dünaamilist nüanssi. Tema ettekanne on kõigiti peenemaitseline ja vabalt voolav, ning seejuures loogiline.

21. okt. esines Hubert Aumere kontserdiga „Vanemuises“. Üteldagu mistahes, minule Aumere mäng meeldib. Juba varem, kui Aumere oli veel noor Anton, võis veenduda, et temast kujuneb esmaklassiline kunstnik. Ja seda ka Aumere on tõestanud pidevate edusammudega, mis väljapaistvalt on esinenud tema kontsertide puhul. Seekordsel esinemisel kontsertant ilmutas väga puhast ja kõlavat tehnikat ning seda kogu raske kava teostamisel. Selged ja voolavad passaažid, puhtalt kõlavad akordid, briljantne ning sädelev stakaato — need on rida voorusi, mis annavad Aumerele esipaiga tehnikka seisukohalt meie viuldajate peres. Tõlgitsuselt Aumere on tagasihoidlik. Enam hoogsust, temperamenti ning julgust tooniandmisel oleks vaja, kuid iküllas see aastatega tuleb — ja et ta tuleb, seda kunstnik on ka tõestanud, ehkki see pisut aeglaselt edeneb. Muide ettekanne on intelligentne ning stiilne. Kava, mis ise-



Tallinna Postiteenijate Laulukoor

Foto Uustalu

enesest küll solidselt oli koostatud (Bach, Sibelius, Falla j. t.), polnud kontsertandile just kõige sobivam. Ka tundus, et teises osas esitatud Stravinski ja Falla palad polnud küllaldaselt läbi tuntud, mistõttu ka nende mõjulepääs oli väiksem. Sibelius'e kontsert on üldiselt võrdlemisi vähemängitav teos ja ei või ütelda, et ta kontsertandi vaeva tasus. Klaveril saatis täpselt ja tasakaalukalt prof. A. Lemba.

Tartu Helikunsti Seltsi kammeransamblid oma XXI kammermuusika-õhtul esitasid kaks kvartetti (Beethoven, op. 59 nr. 1 ja Debussy op. 10) ning uudsena N. Karjinski sonatiini čellole ja klaverile. Beethoven'i nimetatud kvartett säeb esitajale suuri nõudeid, võiks ütelda, suuremaid, kui seda meie ettekandjate võimed lubavad. See teos nõuab igalt mängijalt eeskujulikult väljaarendatud tehnikat, ansambliilt tasakaalu ning väga ühtlustatud dünaamikat. On ju tõsi, et samad nõuded on maksivad iga kammermuusika teose ettekande kohta, selle kvarteti juures aga kergib see üles kõige teravamal kujul. Kvartett, endises koosseisus (E. Turgan, R. Avasalu, Paris ja T. Kuusna), jättis mulje, et on tõsisid tööd tehtud, ning oli päris vastuvõta-

vaid momente. Üldmuljes tahtnuks siiski enam selgust ja ka dünaamilist liikuvust. Märksa enam pääses mõjule Debussy kvartett. Siin kohati ansambli saavutas haarava kõlatäiuse ning ettekandes oli enam seesmist pinget ja hoogsust. Eriti õnnestus kolmas osa, mille ettekandel ansambli ilmutas kõigiti tasakaalustatud ning meeldivalt nüansseeritud mängu. Võrdlemisi raske ülesande olid endale võtnud ka T. Kuusna ja L. Milk Karjinski čellosonatiini esitamisega. See meile vähetuntud prantsuse impressionistlikku voo kuuluva helilooja nimetatud teoses asetab čellistile kaunis raske ülesande. Teos iseenesest on instrumendipärane, vormilt küll pisut katkendiline, kuid üldjoontes huvitav. Ettekandjad saavutasid parema edu kahe esimese osaga.

Fritzsche-kvartett Dresdenist esines „Vanemuises“, 18. okt. kontserdiga. Gustav Fritzsche on oma kvarteti koosseisu jällegi muutnud. Seekord esinesid uute liikmetena ansambliis Lothar Gebhardt (2. viiul) ja Johannes Oelsner (vioola). Ettekande kunstilisele küljele see näib kasuks olevat. Enam kui kunagi varem see ansambli pakkus kõrget kunstiküpset ettekannet. Tõlgitsus oli

ülitundeliselt, seejuures maitsekalt niiansseeritud. Fritzsche oma kvartetiga on alati silma paistnud liikuva diinaamikaga, millele seekord lisati juure kõlalt tasa-kaalustatud ja rütmilt erakordselt täpne koosmäng. Kavas oli kolm ulatuslikku kvartetti: Haydn'i „Tannhäuseri-kvartett“, Brahms'i a-moll ja Schuberti d-moll kvartett („Surm ja tiitarlaps“) Vaatamata asjaolule, et kõik need tööd kuuluvad maailmakuulsatele geeniuustele ning vaatamata ka põhjalikult viimistletud ja hoogsale ettekandele mõjus õhtu osaliselt siiski igavalt. Midagi uuemat poleks sugugi paha olnud.

„Helsingin Ylioppilaskunnan Laulajat“ meeskoor on üks paremaid Soome koore, kes tartlasi viimasel ajal on küllastanud. Kvaliteedilt koor on kõrgetasemeline — sümpaatselt kõlavatest esimestest tenoritest kuni sügavate, mahlakate bassideni. Tämbriit teravakõlaline ja metalline, nagu seda põhjamaa koorid ikka. Kuid sellega harjub ning koduneb kohe. Tehniline väljatöötus oli väga põhjalik. Eriti paeluv oli rütmiline täpsus ning selge diktsioon. M. Turunen on silmapaistvate võimetega koorijuht, kes pääle eeskujulise tehnilise väljatöötuse oskab väga maitsekalt ja haaravalt esile tuua ka muusikalist sisu. Kava oli koostatud üldtuntud soome helilooja (päämiselt vanema generatsiooni) huvitavamatest populaarsetest teostest. Meeleldi tahtnuks kuulda ka uuemaid teoseid. Ja soomlastel ses suhtes on väga palju väärtuslikku. Üksikuist paladest tahaksin eriti esile tõsta Tõnuddi huvitavaid retsitatiiv-karakteriga teoseid ning Toivo Kuula õrna meeleolulist „Õhtutunnet“.

Berliini õpetajate Lauluühingu meeskoor esines ka „Vanemuise“ kontsertsaalis. Kõnesolev koor on arvult suur (umbkaudu üle 100 liikme) ja omab hääd materjali. Ettekanne üldmuljelt aga ei rahuldanud. Tõesti võluv oli koori harmooniline külg, seda päämiselt homofoonilistel momentidel. Saksa kooride tugevamaks küljeks osutus alati intonatsiooni puhtus, mille tulemuseks on üksikud erakordselt ühtlaselt ja puhtalt antud akordid — ja seda isegi rasketes modulatsioonides. Miks aga ei suudeta üht lihtsat koorikontserti esitada pääst? Oleme harjunud sellega, et nii juhataja kui lauljad esinevad ilma nootideta. Saksa koorid aga eranditult, vähemalt need, kes meid on küllastanud, on kiindunud nootidesse ja seda isegi juhatajad kõige lihtsamate laulukeste juures. Laudagu noodist, kuid ärgu longatagu rütmilt. Seegi koor oleks märksa enam mõjunud, kui

rütmiline külg oleks kindlam olnud. Tõsi küll, et leidus kohti, kus koor rütmiliselt ilmutas isegi erakordset täpsust — seda päämiselt retsitatiivi kohtadel, kuid oli ka momente (ja võrdlemisi palju), kus lauljate liigne kiindumine nootidesse ei võimaldanud temperamentse ja hää muusikalise maitsega dirigendi Karl Schmidt'i juhutamise mõjulepääsu. Jäi mulje, et ettevalmistus on toimunud kiirelt, sest vastasel korral jääks ju laulud iseenesestki meele. Kava esimene osa oli koostatud võrdlemisi ulatuslikest ja koori raskuste ette säädvatest paladest. Teises osas oli väga huvitav Fr. Hegar'i a-capella suuntee „Surud rahvas“ mis ka ettekandelt üheks paremaks kujunes.

Ed. Oja.

Valga

4. septembril toimus „Säde“ saalis Valga noore pianisti Heljo Sepa kontsert, enne ärasõitu Inglismaale; sama kavaga esineti ka Tallinnas ja Tartus. Kavas olid tüssedad Bach'i, Beethoven'i, Liszt'i, Eller'i j. t. helinid, mis nõudsid täit tehnilist võimist ja sügavat interpreteerimise oskust. Noor pianist väljendas mõlemas suhtes väga tunnustamisväärseid saavutusi ja hoidis kogu kontserdi kestes üsna arvuka kuulajaskonna elava huvi ettekannete vastu ning pidi lõpul andma rea lisapalu. Heljo Sepa esinemises meeldib eriti loomulikkuse ja lihtsuse joon, mis aga ei takista temperamentsust ja hoogsust esile tõstmast, kus seda vaja. Samuti meeldivat lihtsalt, tagasihoidlikult ja loomulikult esineb Heljo Sepp ka oma „erelus“, tavalises käitumises, ega ole märgata temas mingit suuruse ega rõhutatud iseteadvuse joont. Heljo Seppa saadavad valgalaste ja vist ka kõigi eesti muusikasõprade parimad soovid tema õppinguil Inglismaal ja tulevasel kunstiteel.

1. oktoobril toimus „Säde“ saalis Valga-Tõrva ühendatud sega- ja meeskooride kontsert, mille kavas olid mõõdunud XI üldlaulupeo palad, seega väikeses ulatuses laulupeo järelkaja Valgas. Kontserti juhatasid Fr. Klement, K. Tuvike ja V. Roi. Kuulajale, keda Valga olude kohta oli üsna arvukalt kogunenud, näisid ettekanded väga meeldivat, kuna kiitust jagati elavalt ja hoogsalt ning mitmed laulud tulid kuulajate nõudel korrata. Selline ühine naaberlinna-de kontsert näis äratanud olevat kõigiti elavat huvi eesti koorilaulu loomingu vastu, ja selliste kontsertide korraldamine on tulevikuski õigustatud.

Suvemuusikat Valgas andis Kaitseliidu puhkpillide orkester R. Kivimäe juhatusel.

Kontserdid korraldati kaks korda nädalas „Säde“ aias ja linnapargis ning olid kuulajatele tasuta, välja arvatud tuluõhtud, millest puhul kutsuti tuntud nimega välisliste — nagu E. Karrisoo Tallinnast ja R. Jõks Tartust, kes esinesid väga menukalt.

Valga muusikakool töötab ka sel kooliaastal edasi endiste õppejõududega. Õpilaste arv näitab viimastel aastatel tõusutendentsi, mis tõestab vajadust kooli järele. Raskusi on koolil majandusliku küljega. Oleks tungivalt soovitatav, kui Helikonsti Sihtkapital eelarve korras regulaarselt Valga muusikakooli toetaks kas või vähemate summadega, mis piirilinna muusikakultuuri arendamise ja sellega ka üldise kultuuri tugevuse seisukohalt oleks elulise ning suure tähtsusega. Aastaid tagasi saigi Valga muusikakool eelnim. toetust, kuid vahepeäl on see erisugustel kaalutlustel, mis põhjenevat kohalike

— eriti piirilinna olude mittetundmisel, ja ka õigustamata mitteametustel, katkestatud. F. K.

Viljandi

Viljandi Naisklubi korraldusel esines 2. oktoobril Hardidusseltsi saalis sopran Ida Loo, bariton J. Pilveti kaastegevusel.

Solistid esitasid väärtusliku kava, kus meeleolulised laulud vaheldusid ooperi aariatega. Ida Loo kõlaküllane, meeldiva värvinguga ja laulutehnoloogilisel kaugele arenatud häälel koos viimistletud ettekandega suutis kõigiti haarata kuulajaskonda. Ka teiste solistide esinemine jättis hääle mulje. J. Pilveti bariton on meeldiva kõlaga, tooniandmine sünnib vabalt ja loomulikult.

Soliste saatis vajalise tagasihoidlikkusega kuid seejuures taibukalt ja muusikaalselt J. Talvარი. P. V.

Mitmesugust

A. Kõheliku 25. a. tegevusjuubel.

14. oktoobril pühitses oma 25-aastast muusikajuubelit Tallinna Riikliku Konservatooriumi metsasarveklassi õpetaja ja Riigi Ringhäälingu orkestri metsasarvemängija Albert Kõhelik.

14. oktoobril täitis sellest veerandsada aastat, kui juubilar esmakordselt esines metsasarvemängijana Nikolajevi linna ooperis, Ukrainas. Hiljem töötas juubilar omal alal mitmes Venemaa sümfooniaorkestris, nagu Jaltas, Sevastopolis, Simferopolis jne.

1920. aastal tuli A. Kõhelik Eestisse ja siirdus esialgu „Vanemuise“ sümfooniaorkestrisse, kus mängis paar aastat. Säält siirdus Tallinna, jätkates agaralt õppimist Tallinna konservatooriumis prof. J. Tamme metsasarveklassis, mille lõpetas 1925. aastal esimese lennuga.

1925. aastal Konservatooriumi lõpetanud, sai kutse prof. R. Kajanuselt tulla Helsingi linna sümfooniaorkestrisse. Kutset vastu võttes ja Soome asudes, asus A. Kõhelik ühtlasi ka Helsingi konservatooriumi õppejõuks. Viibides Helsingis agaras töös kolm aastat, sai kutse Leedu Riigiooperisse, millise ka vastu võttis. Kaunases töötas A. Kõhelik Leedu Riigiooperis orkestrandina kui ka Leedu konservatooriumi metsasarveklassi õpetajana kuni 1933. a.

1933. aastal tuli A. Kõhelik jällegi kodu-

maale, astudes teenistusse Riigi Ringhäälingu orkestrisse. Pääle prof. J. Tamme surma kutsuti juubilar konservatooriumi vakansele metsasarveõpetaja kohale, kus ta on töötanud tänapäevani, mängides ühtlasi ka kogu aja edasi Riigi Ringhäälingu orkestris.

Valga muusikakool 15-aastane.

16. oktoobril pühitses Valga muusikakool oma 15-aastast juubelit ühiskümneaastiumi saalis peetava aktusega ja kontserdiga.

Valga muusikakooli asutamiseõhte tekkis Valga kunstiseltsi juhtivate tegelaste keskel päevakorralt 1922. aastal, mil kutsuti kokku kitsam koosseis, millest võtsid osa hrad Peerna, Rotberg, Golubev, Grüntal ja Inn. Niimetatud koosseis otsustatigi rajada Valga muusikakool, mille ülalpidamise võttis enda hooleks Kunstiselts. Kooli juhatajaks valiti V. Peerna.

Kool algas oma tegevust kolme klassiga — laulu-, klaveri- ja viiuliklassiga. Õppetööks vajalised ruumid leiti „Säde“ majas, kuhu kool on jäänud tänapäevani.

Kooli asutamise järele oli suur tarvidus, mida isenesest tõendab asjaolu, et lühikese aja jooksul pääle asutamist registreerus kooli ligi 100 õpilast Valgast ja Valga maakonnast. Säärane õpilaste arv püsis paaril kolmel esimesel aastal, kuid siis tekkisid majanduslikud raskused ning kui 1930. a. ka

Kultuurkapitalilt Kr. 1500 toetus saamata jäi, kerkis juba päevakorrale kooli likvideerimise küsimus, sest Valga Linnavalitsuse toetus oli selleks liig väike, et kooli ülal pidada. Raskustest hoolimata otsustati tegevust jätkata, õpetajad töötasid peagu tasuta, vaid huvist ja armastusest asja vastu, ning tänu sellele võiski kool märkida oma 16. tegevusaasta algust.

Oma 15-aastase tegevusaja vältel on Valga muusikakool annud muusikalist algharidust mitmesajale noorele. Praegu õpib koolis 57 õpilast. Valga muusikakooli teened ei tule panna küpsete kunstnike valmistamisele, mida ta õieti ei taotlegi. Kuid kooli teeneiks tuleb lugeda paljudele Valga linna ja maakonna noortele õige ning varvilise algteeraja näitamist, ilma milleta edasipääs on võimatu.

Seda tõendab asjaolu, et Valga muusikakoolis on oma esimese muusikalise hariduse omandanud mitmed meie avalikkuses tuttavaks saanud isikud, näiteks Tekla Koha, Els Vaarman, Heljo Sepp j. t. Eriti suured teened on aga koolil ümbruskonna noorte üldise muusikalise taseme tõstmises.

Kärdla kooli 75. aastane juubelikontsert.

Kärdla kooli 75. aastase juubeli puhul korraldas õppenõukogu 23. okt. s. a. kooli saalis piduliku kontserdi, kus esinesid Aleksander Tamm (tenor) ja Aado Velmet (klaver).

Lümanda „Kultuuri” segakoor 30-aastane.

6. novembril pühitses Lümanda „Kultuuri” segakoor oma 30. aastase tegevuse juubelit. Tähendatud juubel osutus veel seetõttu eriti märkimisväärseks, et ühes seltsiga pühitses sama kestvusujuubelit ka segakoori juht K. Part.

Praegune Lümanda „Kultuuri” segakoori ongi asutanud K. Part 1908. a. sügisel Leedri külakooli juure. Sellest ajast pääle kuni käesolevani on tulnud kooril ning tema lugupeetud juhil tihti võidelda suurte raskustega koori olemasolu eest, kuid siiski — tänu armastusele asja vastu ja püsivale ning ennastsalgavale töötahtele — on koor jäänud ikkagi püsima, võttes osa kõigest iseseisvusa ja üldlaulupidudest, samuti Saaremaa maakondlikest laulupidudest ja laulupäevadest.

Praegu ei ole koor küll arvukas, kuid suudab julgesti kohapäälseid nõudeid rahuldada, olles Saaremaa kooride hulgas ikkagi üks tugevamaid.

Meeskooride esindajad olid koos.

Pühapäeval, 16. oktoobril toimus Tallinas Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni

esinduskogu koosolek. Kuna Lauljate Liidu põhikirja kohaselt sektsioonide esinduskogud käivad koos korra iga kahe aasta järele, siis kujuneb sektsioonide tegevus kaheaastaste perioodide kaupa, milliseid võib vaadelda teatavate iseseisvate etappidena ühe kui teise kooriliigi üldises arengus.

Esinduskogu koosolekul ettekantud kahe viimase aasta aruandest selgus, et tegevust on arendatud põhimiselt kahel alal: meeskooride literatuuri kirjastamine ja meeskooride ettevalmistus XI üldlaulupeoks.

Kirjastamise alal on jatkunud „Eesti Meeslaulu” annete väljaandmine, — ilmunud on kahe aasta jooksul 7 annet, sisaldades 9 laulu. Kirjastus on nõudnud kulusid kahe aasta jooksul Kr. 1131.40 ja annud tulusid Kr. 1474.12, seega ülejääk Kr. 342.72. Meeskooride kirjastus rajaneb elujõulisel alusel. Üheks oluliseks põhjuseks on siin asjaolu, et meeskoorilaulud ilmuvad vaid ühes väljaandes, millistest tarviduse järele moodustatakse komplektid laulupidudele, päevadele ja muude esinemiste kavadena.

Mis puutub „Eesti Meeslaulu” hinnasse, siis see ei ole nimetamisväärselt kõrgem omahinnast. Et aga siiski kirjastusest on tekkinud ülejääke, see oleneb sellest, et osa vanemate heliloojate laule on võimalik kirjastada ilma autorihonorari maksmata, mis teeb kirjastuskulud märksa väiksemaks.

„Eesti Meeslaulu” annete kõrval on kaalutud ja eeltõid tehtud ka meeskoorilaulude kogu väljaandmiseks. See kujuneks meie algupärase meeskooriliteratuuri parimikuks, millist nooti meil oleks võimalik ka välismaile saata eesti heliloomingu tutvustamiseks. Kuna aga Tallinna Meestelaulu Seltsil on praegu käsil enamtarvitatavamate meeskoorilaulude valimiku väljaandmine, siis on jäänud ootama selle kogu ilmumist, et vältida kokkusattumist.

Praegu on väljatöötamisel Lauljate Liidu kirjastuse kodukord, mis näeb kirjastuse alal ette kindlama ja püsivama korra ning ühtlasi annab sektsioonidele suuremat iseseisvust kirjastuse ainelise külje suhtes.

Teise tähtsama ülesandena on olnud sektsioonil kahe aasta vältel meeskooride ettevalmistus XI üldlaulupeoks. Selles küsimuses on alalist kontakti peetud Lauljate Liidu juhatusega ja teiste organitega. Sektsiooni juhatuse poolt on koostatud laulupeo meeskooride kava, on tehtud ettepanek meeskooride üldjuhi valimise asjus ning välja töötatud meeskooride eelproovide kava.

Laulupeole oli registreeritud 53 meeskoori 1821 lauljaga, ära jäid 17 koori 592 lauljaga, seega võttis osa 36 meeskoori 1229 lauljaga.

Eelproove korraldati meeskooridele 10 ringkonna kokku 16, neist 6 ringkonda sai

2 proovi ja 4 ringkonda 1 proovi. Proovid õnnestusid üldiselt hästi, mis ilmneb ka üldjuhi aruandest. Selle järgi on olnud: väga häid eelproove 6, häid 4, rahuldavaid 3, nõrku 1 (ebaõnnestus vähese kokkutulnud lauljate arvu tõttu), ning hinnang puudub 2 eelproovi kohta.

Eelproovide õnnestumine näitab, et meie meeskooride tase on tugev. Mis aga soovida jätab, see on proovidest osavõtt. Kui lõplike registreerimisandmete põhjal eelproovidest oleks pidanud osa võtma 1700 lauljat, siis võttis esimesest proovist osa vaid 808, s. o. 48%, teisest proovist — 712, s. o. 51% (arvesse võttes teise eelproovi saanute üldarvu).

Tegevuse aruanne võeti esinduskogu poolt üksmeelselt vastu ja avaldati lahkuvale juhatusele tänu.

Tegevuskavas märgiti kirjastustegevuse jätkamist ning meeslaulupäevade korraldamist. Lähem tegevuskava jäeti uuele juhatusele välja tööta.

Meeslaulupäevade suhtes asuti seisukohale, et nende korraldamist tuleb endiselt jätkata, kuna neil on väga suur tähtsus meeskoorilaulu arendamisel. Järgmine meeslaulupäev, arvult viies, otsustati korraldada 1939. a. suvel Tartus, loodetavasti 11. juunil. Koha valiku tingib asjaolu, et eeloleval suvel täitub 70 aastat meie esimesest üldlaulupeost, mis teatavasti toimus Tartus ning millest võtsid osa vaid meeskoorid ja orkestrid. Meeslaulupäeva puhul toimuks meie esimeste üldlaulupidude tegelaste mälestuse austamine. Laulupäeva aja valikul asuti seisukohale, et see ei tohiks segada samal suvel Pärnus toimuvat maakondlikku laulupidu.

Sektsiooni uus juhatuse otsustati valida 12-liikmeline, millistest pooled oleksid Tallinnast ja moodustaksid seega juhatuse sekretariaadi, kuna teine pool koosneks provintsi esindajaist ning üldine juhatuse seega kannaks umbes nõukogu ülesandeid.

Uude juhatusse valiti Tallinnast: J. Reintalu, J. Pinding, A. Land, E. Vilibert, R. Salumägi. A. Loorits, kandidaatideks — E. Aav, H. Malm ja A. Karindi; provintsis valiti: J. Sutt, A. Tamm, Pärno, A. Lepik, J. Prügi ja B. Parning, kandidaatideks — L. Haugas, K. Veidenbaum ja K. Toomara.

Uus juhatuse jaotas ametid oma vahel järgmiselt: esimees — J. Reintalu, abiesimehed — J. Sutt ja A. Land, kassapidaja — R. Salumägi, abid A. Tamm ja J. Prügi, sekretär — A. Loorits, abid E. Vilibert ja Pärno.

Koosolekul algatatud küsimuste all puudutati mõtet, kas meeskooridel ei peaks olema ühtlane riietus, mispuhul aga asuti seisukohale, et see annaks kooridele liigse sõ-

javälise ilme, mispärast tuleks jääda senise vaba riietuse juure. Tõsteti üles mitmes kooris laulmise küsimus ning jõuti otsusele, et lauljad, kes on mitme koori liikmed, ei suuda õieti ühegi koori tööle täie jõuga anduda, mispärast tuleks lauljatele südamele panna, et igaüks jääks vaid ühe koori liikmeks. Puudutati veel möödunud üldlaulupeoga seoses olevaid küsimusi ning koosolek lõpetati võimsa hümnilaulmisega.

Tartu Üliõpilaskoori pääkoosolek.

Tartu Üliõpilassegakoori äsjamöödunud pääkoosoleku tulipunktiks oli põhikirja muutmine.

Senise põhikirja järgi said koori tegevliikmeteks olla ainult immatrikulëeritud üliõpilased. See tõi enesega kaasa aga ebanormaalse olukorra, kuna tegelikult koori tööst on aastate jooksul osa võtnud ka koori vilistlased ja endised tegevliikmed, kes vahepääl olid ülikoolist ärajäämise tõttu langenud toetajaliikmete nimekirja. Nii puudus suurel hulgal kooris kaasa lauljalil koori tegevuse ja töö määramisel võimalus aktiivselt sellest osa võtta.

Et olukorda kujundada normaalseks, muutiski möödunud pääkoosolek põhikirja selle kohaselt.

Edasi vaadati läbi ja kinnitati möödunud tegevusaasta aruanded.

Koor on korraldanud 1937/38. aasta jooksul 6 iseseisvat kontserti, muid esinemisi on olnud kolm, nende seas ka Riigi Ringhäälingu heliplaatidele laulmine. Lauluharjutusi on peetud 57 korda, hääleharjutusi 36 tundi.

Kassa aruanne on tasakaalus Kr. 1.483,29, näidates ülejääki Kr. 184,80.

Käesoleva aasta tegevuskavas oli kontsert 19. novembril ülikooli aulas, Vabariigi aastapäeva ümber on ette nähtud kontsert-ringreis Riiga ja Kaunasesse, märtsis vaimulik kontsert Tartus ja aprillis ringreis kodumaal.

Esimeheks valiti K. Kõrge, koorivane-maks Voldemar Aus, teisteks juhatuse-liikmeteks S. Listakind-Perendi, O. Tõlp, I. Daniel, N. Kalbus, V. Vaasa, E. Orviste, E. Järvik.

Pärast koosolekut toimus Üliõpilasma-jas aastapäeva aktus, kus võeti vastu uusi tegevliikmeid ja anti kauaaegsetele koori tegelastele S. Listakind-Perendile ja K. Kõrgele teenetemärgid.

„Eesti Laulumeste“ aastapääkoosolek.

23. okt. peeti Tallinna rahvamaja ruumes „Eesti Laulumeste“ aastapääkoosolek. Esitatud aruanded kinnitati, samuti tegevus-kava.

Uues tegevuskavas on ette nähtud kontsert „Estonias“. Vabariigi aastapäeval korraldatakse kontsert-reis Rakveresse ja Narva, aprillis 5. aastapäeva kontsert-aktus. Samuti võetakse osa Tartu meeslaulupäevast jne.

Sobivate harjutusruumide puudumise sunnib seltsi oma ruumide muretsemisele. Nii on moodustatud oma kodu loomiseks erifond, mille kodukord koosolekul kinnitati.

Samuti võeti vastu majandustoimkonna kodukord. Toimkonna juhatusse kuuluvad proudad Land, Margus, Salumägi.

Juhatusse valiti R. Salumägi, F. Espenberg, T. Margus, J. Saar, G. Punder, K. Evert, R. Palandi ja esimeheks A. Land.

Koori esindusriietuseks otsustati üksmeelselt võtta tarvitusele frakk-ülirikond.

Tallinna Meestelaulu Seltsi pääkoosolek.

30. oktoobril leidis aset Tallinnas Meestelaulu Seltsi korraline aastapääkoosolek poeglaste reaalgümnaasiumi saalis. Koosolek oli väga osavõturohke. Juhatas dir. A. Veiler.

Enne päevakorra juure asumist mälestati seltsi esimehe J. Reintalu ettepanekul püstitõusmisega ja koraali laulmisega aasta jooksul surma läbi lahkunud liikmeid.

Aruanne ja arvete seis kinnitati koosoleku poolt üksmeelselt. Elavaid sõnavõtte tekitas aga eelarve, mille tulemusena tehtigi rida muudatusi. Juhatus oli eelarves ja tegevuskavas näinud ette aastas kaks kontserti.

Koosolekul arvati aga, et tuleks piirduda ühe kontserdiga, kuna meeskooride arvu suurenemisega on meeskooride kontserdid liiaks tihenened.

Tallinna Meeslaulu Selts kui vanim meeskoor tahab siin näidata teed teistele, kuidas lahendada kontsertpubliku ülekoormamise küsimust. Liig sagedaste esinemiste asemel peaks rohkem rõhku pandama meeslaulu kunstilise taseme tõstmisele.

Ühenduses teise kontserdi ärajätmisega tekkis aga eelarves lünk, mille täitmine valmistas koosolijatele raskusi. Lõpuks otsustati sellest ülesaamiseks tõsta seltsis liikmeks juhatusest ette pandud nelja krooni asemel viiele kroonile.

Nagu koorijuhi Joh. Tamvergi poolt esitatud kunstilisest kavast selgus, seisab kooril ees pääle kontserdi „Estonia“ kontsertsaalis terve rida mitmesuguseid esinemisi, milledeks ettevalmistamine nõuab pingutatavat tööd.

Valimistel loosi läbi juhatuses väljalangend ja tagasiastunud juhatusliikmete asemel valiti E. Tikenberg, J. Kiirats ja V. Arak.

Tartu Meestelaulu Seltsi aastakoosolek.

Tartu Meestelaulu Seltsi aastakoosolek moodus tänava võrdlemisi elavusrikkalt. Koosolekust võeti osa õige rohkearvuliselt,

oli elavaid ja huvitavaid sõnavõtte. Ühtlasi uuendati juhatus ja võeti vastu aruanne.

Seltsi kauaaegne esimees J. Sutt ei lasknud end enam tagasi valida. Uueks esimeheks valiti senine kauaaegne laekahoidja K. Veidenbaum.

Teised juhatusliikmed valiti koosoleku poolt järgmiselt: abiesimeheks abikomissar L. Haugas, laekuriks O. Lepik, kirjatoimetajaks B. Mäelo, abiks E. Lani, majandajaks V. Kippik, abiks V. Lumä ja arhivaariks J. Tõlp.

Koosolekul teatas esimees asjaajaja E. Lani, et tema kahjuks ajapuuduse tõttu on sunnitud oma ametist loobuma.

Koosolek valis asjaajajaks J. Ääro, kes ka varem on samal ametikohal olnud.

Aruandest selgus, et möödunud aasta on lõpenud seltsile päris soodsalt. Ligi 5000-kronise bilansi juures oli kogunenud ülejääki veidi üle 500 kr. Aruanne kinnitati koosoleku poolt ühel häälel.

Eeloleva tegevusaasta fookvas on seltsil suurema üritusena üleriikliku meeslaulupäeva korraldamine Tartus tuleval suvel. Kuna see teataval määral on suursündmus, mis tähistab ühtlasi Tartus peetud esimese üldlaulupeo 70-aastast juubelit, nõuab selle korraldamine ja läbiviimine ka suuri pingutusi, mille tõttu Tartu Meeslaulu Seltsile eeloleval suvel suur töökoorem langeb.

Pääle selle on seltsil kavas ka ühe välisreisu korraldamine, mis küll täiel määral sõltub majanduslikust küljest, mis praegu veel selgitamata. Kavas on välisreisu korraldamine Soome või koguni Ungarisse. Sellekohased kutsed on tulnud mõlemalt poolt. Ungari reis kui erakordsem on aga just majanduslike raskuste tõttu suure küsimismärgi all. Kui aga Soome reis peaks saama teoks, siis kavatsetakse säält sõita edasi ka Rootsi.

Seltsi lähemaks ürituseks oli 15-aastast juubelit tähistavate pidustuste korraldamine, mis leidsid aset 27. novembril. Sel puhul oli korraldatud „Vanemuises“ aktus, kontsert ja sellele järgnev ball ühes loteriiga. Ühtlasi tuli aastapäeva puhul valimisele uusi sõprusliikmeid, samuti ka eluaegseid liikmeid.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoori pääkoosolek.

14. okt. pidas Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor oma korralist aasta-pääkoosolekut. Koosoleku avas seltsi esimees H. Land, kes ühtlasi tutvustas koosolijaid seltsi uue põhikirja normidega. Selle järele valiti koosoleku juhatajaks K. Park, protokollis V. Noodaperä.

Tegevusaruande kandis ette koorijuht H. Tsiirask, kassaaruande R. Männasoo. Na-

gu aruandeist selgus, on seltsil tegevus möödunud tegevusaastal näidanud suurt aktiivsust. Rahaline aruanne kinnitati tasakaalus 1.650 krooniga, samuti võeti vastu uus eelarve tasakaalus Kr. 1.300.—

Järgmisena kanti ette eeloleva aasta tegevuskava, mille järgi päle muude ürituste korraldatakse kontsertreis Pärnu, kavatakse osa võtta Tartus peetavast meeslaulu-päevast, Pärnumaa VII laulupeost jne.

Uudusena on tegevuskavas märgitud käesoleva aasta kestel juubelialbumi väljaandmine. Nimelt saab selts eelolevaks sügiseks 10 aastat vanaks, millise sündmuse tähistamiseks ongi mõeldud album.

Seltsi esimeheks valiti H. Land (endine), juhatuseliikmeteks: A. Kivirähk, V. Nooda-pera (endised) ja K. Park. Asemikeks valiti R. Männasoo ja V. Merioja, revisjonikomisjoni E. Kongas, Mooste ja Reimar, kandidaatideks Paal ja Pikker.

Evald Aavalt sümfoonia.

Neil päevil lõpetas helilooja E.Aav esimese sümfoonia orkestreerimise. Teos on kirjutatud eesti rahvalaadilistel teemadel, nelja- jaolalisena. Kolmanda osa kohal seisab labajalavalss. Komponeerimine on võtnud aega umbes pool aastat ja on teostatud alates möödunud aasta märtsist mõningate vaheagadega. Helitöö esineb re-minooris.

P. P. Lüdig Tallinna Rahvaulikooli koorijuhiks.

Tallinna Rahvaulikooli Seltsi segakooris, milline aastate jooksul on võitnud endale laialdase tunnustuse, oli pikemat aega koorijuhiks kriis.

Nüüd on sellest lõpuks siiski üle saadud. Nimelt asus sellele kohale „Estonia“ ooperi kontsertmeister Peeter Paul Lüdig, kes lõpetanud Tallinna konservatooriumi ning täiendanud end Berliinis, Viinis ja mujal.

Ühtlasi on P. P. Lüdig meie paremaid klaverisaatjaid, leides sellel alal tunnustamist kodumaa piirides ning ka väljaspool.

Koor, mille koosseisus praegu on 80 lauljat, asus uue juhigaa innukalt tööle.

Noori kunstnikke välismaale.

Tänavu näib avanevat meie noortele kunstnikele eriti rohkearvuliselt võimalusi enda täiendamiseks välismaal. Nii sõitis selle sihiga Pariisi meie noor andekas orelkunstnik H. Lepnurm. Nagu juba teada, sõitis Londoni noor Valga klaverivirtuoos Briti stipendiaat Heljo Sepp. Samuti võttis välismaa tee jalge alla noor viiulikunstnik Ed. Poolakene, kes sõitis Ungarisse, kus ta kahel viimasel aastal on õppinud Ungari

Haridusministri stipendiaadina Budapestis Fr. Liszti nimelises kuninglikus muusikaakadeemias. Edasiõppimisele Londonis asus veel viiulikunstnik V. Alumäe.

Selgusid lastekoorilaulude võistluse tulemused.

Eesti Õpetajate Liidu poolt korraldatud lastekoorilaulude võistlus leidis erakordselt elavat osavõttu. Nii saadeti võistlusele ühtekokku 237 laulu.

Auhindu oli välja pandud 8 à Kr. 50.—, seega kokku 400 kr. suuruses summas.

Zürrii koosseisu kuulusid R. Päts, T. Vettiik, J. Helila, V. Toomingas, A. Ruut, kellele lisandusid veel auhindu annetanud asutiste esindajad (Hamini noorsoosakonna dir. J. Vellerind, Tallinna Linnakoolivalitsuse insp. A. Kuks ja Õpetajate Koja esindaja, õp. L. Väinmaa). Auhinnad määrati järgmistele lauludele: „Tõest' ilus on Eesti“ (märgusõna „Patrioot“), „Mardilaul“ (märgusõna „Külaline“), „Me armastame seda maad“ (märgusõna „Armastus“), „Heinaliste laul“ (märgusõna „Heinaline“), „Pisuhänd“ (märgusõna „Kratt“), „Sõjamees“ (märgusõna „Muidumees“), „Rivilaul“ (märgusõna „Nipitiri“), ja „Väike sõsar vellega“ (märgusõna „Veli“).

Ümbrike avamisel selgus, et auhinna võitjateks on osutunud kaks heliloojat: G. Ernesaks ja M. Saar, kusjuures esimesele langes viis auhinda, teisele kolm.

Arvesse võttes auhindu annetanud asutiste soove, määrati auhinnad järgmiselt: Hamini noorsoo osakonna 2 auhinda lauludele „Rivilaul“ ja „Me armastame seda maad“, Tallinna Linnakoolivalitsuse 2 auhinda lauludele „Väike sõsar vellega“ ja „Heinaliste laul“, Õpetajate Koja 2 auhinda lauludele „Pisuhänd“ ja „Mardilaul“, E. Õpetajate Liidu auhind laulule „Tõest' ilus on Eesti“ ja Järvamaa Õpet. organisatsioonide auhind laulule „Sõjamees“.

Üldiselt võib võistluse tulemustega täiesti rahule jääda. Toimkonna arvates leidub ka mitteauhinnatud laulude hulgas rida palasid, mis vääriksid kirjastamist ja kasutamisele võtmist koolides. Kuuldavasti kavataksegi autoritega läbirääkimisi alustada nende laulude kirjastamiseks.

Õpetajate laulukoor.

E. Õpetajate Liidu laulmise õppekorralduse toimkonna viimasel koosolekul koostati kava järgneva, arvult kolmanda laulu- ja muusikaõpetajate kongressi jaoks. Kongress kavatakse pidada Tallinnas eeloleval kevadepühade vaheajal. Otsustati pöörduda rea tuntumate laulupedagoogide ja koolitegelaste poole. Toimkonnal on lootusi saada

üheks referendiks ka soome tuntud muusikapedagoogi dr. V. Siukonen'i, kes viib praegu Ameerikas, säälese lauluõpetuse korraldusega tutvunemisel.

Kodumaa muusikapedagoogidest esineksid kongressil ettekannetega R. Päts, G. Reial, J. Helila, T. Vettik, E. Mesiäinen, A. Ruut j.t.

Toimikond on võtnud selgitamisele ka õpetajate laulukoori asutamise küsimuse, mille vastu valitseb meie õpetajaskonnas suur huvi, nagu nähtub lauluõpetajaile korraldatud ankeedist. Asutatava koori juhataja isik on senini aga lahtine. Selles asjas on peetud läbirääkimisi helilooja T. Vettikuga.

Eesti helitöid Jugoslaaviasse.

Mõni aeg tagasi pöördus Haridusministeeriumi poole palvega Jugoslaavia Muusika Akadeemia et ministeerium saadaks mainitud akadeemia raamatukogusse eesti muusikakirjandust, kuna akadeemia tahab süvendada kontakti teiste maade muusikakultuuriga.

Haridusministeerium ostiski kultuurpropaganda summade arvel Helikunsti Sihtkapitali Valitsuselt 92 eesti komponistide helitööd ja saatis Jugoslaaviasse.

Varsti saabus akadeemia direktorilt K. P. Manojlovicki'lt tänukiri teatega, et Eestist saadetud noodikirjandus on kohale jõudnud ja paigutatud akadeemia raamatukogusse.

Väärib eriti märkimist, et akadeemia pidas Haridusministeeriumiga kirjavahetust eesti keeles.

Loomisel õpilasorkestrid.

Oktoobri lõpus toimus Narvas kohalike koolijuhatajate koosolek, kus oli kõne all koolide juures orkestrite ellukutsumise küsimus.

Peeti soovitavaks, et võimalikult kõikide koolide juures asutataks õpilasorkestrid, nagu seda paljudes teistes linnades juba on praktiseeritud. Algkoolides tuleksid kõne alla päämiselt keelpillide orkestrid, keskkoolides puhkpilliorkestrid.

Muusikariistade muretsemine, mis raskusi tekitab, peaks siiski sündima koolide

endi kulul, ilma välise toetuseta, koolipidude jne. korraldamise all.

Kuna tuleval kevadel kavatsetakse korraldada Narvas kooliõpilaste laulupidu, loodetakse, et ka see tõhusalt kaasa aitab instrumentide muretsemisele.

Berliini eestlased mälestasid R. Tobiase surmapäeva.

Meie suure helilooja prof. R. Tobiase 65 a. sünni- ja 20-a. surmapäeva puhul korraldas Berliini Eesti Selts 26. oktoobril seltsi kooskõnnimise ruumes R. Tobiase mälestamisõhtu. Ruum oli dekoreeritud eesti värvidega ja laudadele asetatud küünlatuled.

Mälestusõhtul kanti ette ülevaatlilik kõne Rud. Tobiasest ja tema elutööst. Teatavasti oli R. Tobias tolelaegse Berliinis asuva Saksa kõrgeima muusikakooli — Keiserliku ja Kuningliku Akadeemia erakorraliseks õppejõuks ning 1912. a. professoriks kuni oma surmani.

Kadunu helikunstniku mälestust austasid Berliini eestlased püstitõusmisega.

Pühapäeval, 30. okt. kell 12 toimus Berliini eestlaste pärjapanek R. Tobiase kalmule. R. Tobiase põrm on maetud Berliinis Wilmersdorfi linnakalmistul. Pärjaasetamise toiminguks oli kohale ilmunud võrdlemisi arvukas Berliini eestlaste pere. Eesti rahvusvärvilise lindiga dekoreeritud pärja aetas Berliini Eesti Seltsi nimel kalmukünkale abiesimees Joh. Kivi, tuletades meele R. Tobiast kui teenelist seltsi liiget ja suurt isamaalast.

Väike-Maarja laulukoori lipp muuseumi.

Tuleval aastal saab Väike-Maarja muusikaseltsi lipp 60-aastaseks. Lippu kasutati esimest korda 1879. a. teisel üldlaulupeol käies tolelaegse Väike-Maarja segakoori poolt. Nüüd otsustati vana lipp anda muuseumile ja seltsile muretseta uus.

Eeloleval aastal on kavatus, selle tõttu korraldada tema 60-aastase juubeli puhul laulupäev, millal tuleks ühtlasi õnnistamisele ka uus lipp. Laulupäeva korraldamiseks on ette nähtud 11. juuni. Laulupäeva läbi viimiseks valiti eriline toimikond, üldkoorijuhiks otsustati paluda E. Raatma.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keeldud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, prof. J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn. Lai 7, telefon 431-82.



KÄID PÕHJALA KALOSSIGA JÄÄD IKKA KUIVA JALAGA



NOODIÄRI A. MEYER

Tallinn, Viru tänav nr. 2
0-ü. „Esto-Muusika“ ruumes
Posti jooksev arve nr. 120

Muusika-õpperaamatud, noodid klavereile viitlile, laulule ja orkestrile. Oma kirjastus. Eesti Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali väljaandel ilmunud eesti helitööde pealadu.



PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tunnid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

0-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Gonsiori 43—2, telef. 320-51.

*Parim noodivara
segakooridele on*

RAHVAKOORID

seni ilmunud:

- | | |
|--|--|
| 2. M. Saar: „Tihasemäng“. | 26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja „Laul sinisilmale“. |
| 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“. | 27. M. Saar: „Eesti seisab nagu kalju“ ja „Langenute mälestuseks“. |
| 5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“. | 28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“. |
| 6. J. Jürgenson: „Igatsus“. | 29. J. Simm: „Laul kodumaale“. |
| M. Saar: „Laulu aeg“. | V. Kapp: „Sa tulid“. |
| 7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“. | R. Heinmets: „Tänu“. |
| 8. M. Lüdig: „Palvetund looduses“. | 30. M. Lüdig: „Kui tume veel kauaks“. |
| 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja M. Lüdig: „Põlismetsa järv“. | 31. E. Kapp: „Peiu laul“. |
| 11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“. | 32. R. Päts: „Jaan läeb jaanitulele“. |
| 12. M. Lüdig: „Kits ja hunt“. | 33. R. Päts: „Lõbusõit“. |
| 13. J. Aavik: „Postimees“. | 34. E. Oja: „Laulik“ ja R. Päts: „Mardipeol“. |
| 14. M. Lüdig: „Õhtul“. | 35. A. Karindi: „Õlulaul“. |
| 15. M. Saar: „Üle vee“. | 36. J. Aavik: „Kevadel“. |
| 16. M. Lüdig: „Naabrikülas“. | R. Päts: „Oh kanarbik, oh lillele“. |
| 17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“, A. Lemba: „Isamaa laul“. | 37. T. Vettik: „Mis oli see?“. |
| 18. M. Lüdig: „Nõmm“, J. Jürgenson: „Mitte asjata“. | 38. E. Aav: „Õitse maa ja müha meri“. |
| 19. M. Lüdig: „Mets“. | R. Heinmets: „Heinaaeg“. |
| 20. H. Känd: „Muredemaa“. | 39. M. Saar: „Lehekuul“. |
| 21. M. Saar: „Mardipeol“, G. Ernesaks: „Merele“. | 40. C. Kreek: „Vihaga“. |
| 22. T. Vettik: „Pää langend sul käe na'ale“, M. Lüdig: „Lehed lang'sid“. | 41. G. Ernesaks: „Noor kevade“. |
| 23. E. Oja: „Kangakudumise laul“. | 42. G. Ernesaks: „Päev laulab õites“. |
| 24. E. Tubin: „Igatsus“, A. Karindi: „Emakene“. | 43. T. Vettik: „Noktürn“, T. Vettik: „Tulekandjate laul“. |
| 25. J. Aavik: „Tervitus kodule“, E. Aav: „Nooruseaeg“. | 44. A. Karindi: „Laulu alustaja“. |

Hind L. Liidu liikmeile: vähemalt 15 eks. ostes à 7 senti, tutvumiseks. 30 s. (vähemalt 6 kuu jooksul koorile 15 eks. tellides ka tutvumiseks 7 senti),— teistele à 30 senti eks. arvule vaatamata.

Eesti Lauljate Liidu kirjastus, Tallinn Lai 7